بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور
۳۶. بودجه حوزه زنان و خانواده

دوره یازدهم ــ سال اول
شماره ثبت: ۳۰۰
شماره چاپ:
تاریخ چاپ:
کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۷۳۴۳
دی‌ماه ۱۳۹۹

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ

به نام خدا

فهرست مطالب

خلاصه مدیریتی ۱
نتایج بررسی دستگاه‌های اجرایی و سیاستی ۳
مقدمه ۶
فصول بودجه پیشنهادی حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ..... ۷
الف) اعتبارات و موضوع‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده در تبصره‌های ماده‌واحده ۷
ب) اعتبارات پیش‌بینی شده در قالب دستگاه‌های اصلی در دو بخش دستگاه‌های سیاستگذار و دستگاه‌های اجرایی ۱۸
ج) اعتبارات پیش‌بینی شده براساس برنامه و شرح اقدام‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده ۲۳
د) اعتبارات ردیف‌های متفرقه ۲۹
جمع‌بندی ۳۳
پیوست‌ها ۳۵

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور

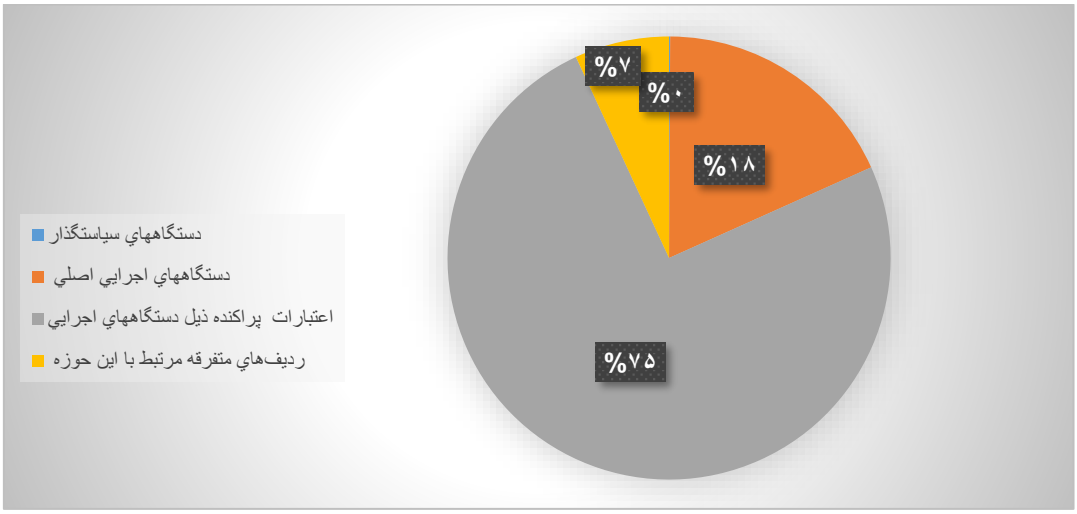
۳۶. بودجه حوزه زنان و خانواده

خلاصه مدیریتی

کلیات

مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ که مستقیماً حوزه زنان و خانواده را دربرمی‌گیرد ذیل دستگاه‌های سیاستگذار و اجرایی اصلی، ردیف‌های پراکنده در دستگاه‌های اجرایی و ردیف‌های متفرقه تنظیم شده ۳۷,۱۴۴,۵۳۵ میلیون ریال (معادل ۳۷۰۰ میلیارد تومان) است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، با ۶۱ درصد رشد روبه‌رو بوده است. بیشترین سهم از بودجه زنان مربوط به اعتبارات پراکنده ذیل دستگاه‌های اجرایی در حوزه زنان و خانواده است و حدود ۷۵ درصد از اعتبار فوق را به خود اختصاص داده است. گفتنی است سهم دستگاه سیاستگذار (شورای فرهنگی اجتماعی زنان ذیل شورای عالی انقلاب فرهنگی) از کل اعتبار این حوزه کمتر از ۱ درصد می‌باشد.

نمودار ۱. توزیع اعتبارات حوزه زنان و خانواده

-تفکیک حوزه‌های زنان، خانواده و کودکان با توجه به درهم‌تنیدگی این حوزه‌ها بسیار دشوار است اما بررسی ردیف‌های مستقیم[1] در حوزه کودکان نشان می‌دهد که حدود **۳۰ درصد از کل اعتبار**

۱. منظور ردیف‌هایی از لایحه است که با رویکرد حمایتی و آموزشی مسائل مربوط به کودکان را پوشش می‌دهد. در لایحه ۱۴۰۰ اعتبارات ذیل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سازمان بهزیستی،کمیته امداد امام خمینی (ره)، وزارت کشور، سازمان بیمه سلامت، وزارت دادگستری و آموزش و پرورش (فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان).

پیشنهادی زنان و خانواده به حوزه کودکان تعلق گرفته است. البته ۷۳ درصد از بودجه فوق رویکرد حمایتی داشته و در جهت رفع نیازهای اولیه زیستی کودکان می‌باشد و فقط حدود ۳۰ درصد از آن به آموزش و مسائل تربیتی اختصاص پیدا کرده است.

-موضوع دیگری که در دستگاه‌های مختلف[1] ردیف‌های اعتباری داشته، حمایت از زنان سرپرست خانوار است که در قالب خدمات بیمه‌ای، خدمات حمایتی و حمایت‌های اجتماعی تنظیم شده و ۲۵ درصد از اعتبارات پراکنده دستگاه‌های اجرایی در حوزه زنان و خانواده (۸,۸۲۵,۵۶۹ میلیون ریال) را به خود اختصاص داده است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ حدود ۵۰ درصد رشد مثبت داشته است البته در اعتبارات ردیف‌های متفرقه «طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه» رشد منفی ۴۰ درصد داشته است. **به‌طورکلی ردیف‌های حمایتی از زنان سرپرست خانوار ۲۳ درصد از کل اعتبارات حوزه زنان و خانواده را به خود اختصاص داده است.**

جدول ۱. کل اعتبارات حوزه زنان و خانواده

کد دستگاه	عنوان	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	سهم هر بخش از اعتبار کل حوزه (درصد)
دستگاه‌های سیاستگذار	۱۱۳۶۰۰- دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی- شورای فرهنگی اجتماعی زنان	۴۰۰۰۰	۳۰۳۹۲	-۲۴/۰۲	۰/۰۸
دستگاه‌های اجرایی اصلی	۱۰۱۰۲۴- معاونت امور زنان و خانواده	۲۵۰۱۰۰	۳۲۵۱۲۰	۲۹/۹۹	۱۸/۲۰
	۱۱۴۳۱۸- شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران	۲۷۵۲۸۰۰	۳۴۱۲۴۰۰	۲۳/۹۶	
	۲۸۴۰۰۰- کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲۱۰۴۸۱۰	۳۰۲۵۱۰۶	۴۳/۷۲	
	اعتبارات پراکنده ذیل دستگاه‌های اجرایی در حوزه زنان و خانواده[2]	۱۷۷۱۷۰۱۴	۲۷۷۸۶۵۱۷	۵۶/۸۳	۷۴/۸۰
	اعتبارات ردیف‌های متفرقه مرتبط با حوزه زنان و خانواده	۱۶۵۰۰۰	۲۵۶۵۰۰۰	۱۴۵۴	۶/۹
جمع اعتبارات اصلی حوزه زنان و خانواده		**۲۳۰۲۹۷۲۴**	**۳۷۱۴۴۵۳۵**	**۶۱/۲۸**	**۱۰۰**

۱. سازمان بهزیستي، کمیته امداد امام خمیني(ره)، وزارت کشور.

۲. در این ردیف، مجموع اعتبارات مربوط به حوزه زنان و خانواده در دستگاه‌هاي زیر محاسبه شده است:
سازمان بهزیستي، کمیته امداد امام خمیني (ره)، وزارت ورزش و جوانان، وزارت کشور، سازمان بیمه سلامت، مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزي، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامي، صندوق بیمه اجتماعي کشاورزان، روستاییان و عشایر، وزارت دادگستري، وزارت علوم، تحقیقات و فناوري ـ امور علمي، فرهنگي و آموزشي، نهاد نمایندگي مقام معظم رهبري در دانشگاه‌ها، ستاد مبارزه با مواد مخدر، وزارت آموزش و پرورش ـ فعالیت‌هاي پرورشي و امور تربیتي دانش‌آموزان.

نتایج بررسی دستگاه‌های اجرایی و سیاستی

- با توجه به شأن تنظیم‌گری معاونت زنان و خانواده باید برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های آن منطبق بر شرح وظایف ذاتی آن باشد و برنامه‌های اجرایی از ذیل آن حذف شود. **مضاف بر آن، ذیل این دستگاه سه شرح فعالیت «حمایت از بانک‌های اطلاعاتی در حوزه زنان و خانواده»، «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی»، «تولید، تأمین و تحلیل داده‌های آماری» با رویکردی مشابه، از دیگر ایرادهای وارد به برنامه‌های معاونت زنان است که قابلیت تجمیع و کاهش اعتبار پیشنهادی را دارد.** به‌خصوص که این سه شرح فعالیت به‌طور میانگین حدود ۴۰ درصد افزایش اعتبار پیشنهادی داشته‌اند.

نکته دیگر در مورد شرح فعالیت‌های معاونت زنان و خانواده «**برگزاری مراسم روز زن**» می‌باشد که در لایحه ۱۴۰۰ افزایش ۵۰ درصدی داشته است. ایراد اول عدم انطباق جنس فعالیت و دستگاه مذکور به‌عنوان دستگاه تنظیم‌گر است. نکته دوم اینکه برگزاری این برنامه صرفاً نمایشی است و مخصوص به عده اندکی از افراد سازمانی می‌باشد و عمومیت ملی ندارد و نکته سوم اینکه در شرایط شیوع بیماری کرونا این شرح فعالیت امکان اجرایی نیز ندارد. **لذا پیشنهاد می‌شود شرح فعالیت مذکور حذف شود.**

- نکته دیگر اینکه بیشترین افزایش اعتبار در حوزه زنان و خانواده مربوط به شرح فعالیت «کمک‌هزینه بهبود تغذیه کودکان مبتلا به بیماری‌های متابولیک» است که نسبت به بودجه سال ۱۳۹۹ حدوداً ۱۳ برابر شده است. با توجه به تعداد نفرات دریافت‌کننده این کمک‌هزینه و تخمین تقریبی هزینه‌های ماهیانه هر بیمار، می‌توان گفت که اعتبار در نظر گرفته شده حاشیه اطمینان بالایی دارد و به عبارتی در طراحی بودجه‌ای منطق مدیریتی در مورد آن لحاظ نشده است.

- نکته دیگر در مورد بودجه زنان و خانواده اعتبارات ردیف‌های متفرقه‌ای است که ذیل هیچ دستگاهی دیده نشده‌اند و این عدم متولی ابهام زیادی در مورد اعتبار مذکور، شیوه هزینه‌کرد آن و شکل ارزیابی نهادهای نظارتی ایجاد می‌کند. لذا پیشنهاد می‌شود جهت شفاف‌تر شدن جداول ردیف‌های متفرقه، اعتبارات موضوعات یاد شده به زیرمجموعه برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های هریک از دستگاه‌های اجرایی در جدول ۱ پیوست ۴ یعنی مصارف دستگاه‌های اجرایی برحسب برنامه و فعالیت منتقل شود. **به‌گونه‌ای که «اعتبارات طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه» و «تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه» ذیل شرح فعالیت‌های معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری و «ایفای تعهدات کمک‌هزینه مهدکودک کارکنان اناث ادارات آموزش و پرورش استان‌ها» ذیل وزارت آموزش و پرورش قرار بگیرد.**

- براساس گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی[1] و از زمان اجرای این بخشنامه تا مرداد ماه ۱۳۹۹، ۳۲۴۷۴۹ نفر از زنان خانه‌دار در زمره بیمه‌شدگان قرار گرفته‌اند که به‌طور متوسط می‌توان گفت سالیانه ۲۸۲۳۹ نفر از زنان، بیمه شده‌اند و از این بین ۱۱۷۶۸۹ نفر تحت پوشش سازمان‌های حمایتی (سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی) بوده‌اند. البته پیرو نامه ۹۹/۴۲۵۲۰ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مورخ ۱۳۹۹/۰۷/۲۸، میزان تخصیص اعتبارات بودجه‌ای این ردیف در سال ۱۳۹۸ برابر با ۱۷۹۱۰ میلیون ریال (معادل ۱۳ درصد) و در سال ۱۳۹۹ تا تاریخ مذکور صفر است.

نتایج بررسی تبصره‌ها

بررسی تبصره‌های ماده‌واحده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نشان از اختصاص هشت بند از تبصره‌ها به حوزه زنان و خانواده و پیش‌بینی اعتباراتی ذیل آنها دارد. مقایسه بندهای تبصره‌ها در لایحه بودجه ۱۴۰۰ با قانون بودجه ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که مواردی مانند تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر با اولویت زنان معسر، اولویت پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به میزان ۵۰ میلیون تومان برای هر زوج، ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه به طرح‌های مددجویی با اولویت زنان سرپرست خانوار، پرداخت تسهیلات به زوج‌های نابارور، ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه جهت کمک به زندانیان با اولویت زندانیان زن و زندانیان مهریه ازجمله موضوع‌هایی هستند که مرتبط با حوزه زنان و خانواده بوده و در سال گذشته نیز در تبصره‌های ماده‌واحده گنجانده شده بودند.

اما در بندهایی از تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ قرار دادن شرط سنی برای متقاضیان دریافت وام ازدواج جوانان، پشتیبانی از فرزندآوری و کمک به اجرای سیاست‌های جمعیتی کشور گنجانده شده است.

۱. اصلاح بند «الف» تبصره «۱۶»، الحاق شرط سنی برای زوجین دریافت‌کننده تسهیلات ازدواج

با توجه به عبارت صدر بند «الف» تبصره «۱۶» که در آن به هدف تسهیلات قرض‌الحسنه یعنی «**حمایت از ازدواج جوانان**» اشاره شده، به‌نظر می‌رسد قرار دادن سقف سنی برای دریافت این تسهیلات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ می‌تواند ایجاد مانعی برای سوءاستفاده از تسهیلات مذکور شود. زیرا بررسی عملکرد وام قرض‌الحسنه ازدواج از سوی بانک مرکزی نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۸ (که تسهیلات ازدواج برای هریک از زوجین سیصد میلیون ریال بوده)، ۱۲۹۸۱ فرد بالای ۵۰ سال از این تسهیلات استفاده کرده‌اند.[2] و از سوی دیگر وابسته کردن تعیین شرط سنی به پیشنهاد وزارت ورزش و جوانان و بانک مرکزی و سپس تصویب در هیئت وزیران ظرف مدت یک ماه می‌تواند بر روند دریافت تسهیلات تأثیرگذار

---

۱. بازگشت به نامه ۷۲۰۰/۹۹/۳۶۱۷ مورخ ۱۳۹۹/۰۸/۱۲

۲. گزارش «بررسي مصوبات كميسيون تلفيق لايحه بودجه سال ۱۳۹۹ كل كشور، وام قرض‌الحسنه ازدواج» در مركز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي به شماره مسلسل: ۲۷۰۱۶۹۵۸ ، اسفند ماه ۱۳۹۸.

باشد؛ زیرا بررسی عملکرد وام ازدواج طی ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که نزدیک به ۴۰ درصد از کل متقاضیان تسهیلات قرض‌الحسنه هنوز وام خود را دریافت نکرده‌اند.[۱] **بنابراین می‌توان گفت که موکول کردن تعیین شرط سنی به نهاد دیگری مشمول زمان خواهد شد و فرصت اعطای تسهیلات از بین خواهد رفت.**

از سوی دیگر در راستای تشویق جوانان به امر ازدواج در سنین پایین‌تر و با توجه به تورم موجود، پیشنهاد می‌شود، میزان وام مذکور به‌صورت پلکانی تعیین گردد. به‌گونه‌ای که هریک از زوج‌های زیر ۲۵ سال مبلغ هفتصد میلیون ریال و هریک از زوج‌های ۲۵ تا ۵۰ سال تمام پانصد میلیون ریال دریافت کنند.

تبصره «۱۶»- بند «الف»- به‌منظور حمایت از ازدواج جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج را به زوج‌هایی که تاریخ عقد ازدواج آنها بعد از ۱۳۹۷/۱/۱ است و تاکنون وام ازدواج دریافت نکرده‌اند، با اولویت نخست پرداخت کند. **تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج در سال ۱۴۰۰ برای هریک از زوج‌های ۲۵ سال و پایین‌تر، هفتصد میلیون (۷۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال و برای هریک از زوج‌های بالاتر از ۲۵ سال تا ۵۰ سال تمام، پانصد میلیون (۵۰۰،۰۰۰،۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت هشت ساله و اخذ یک ضامن معتبر و سفته است.** ~~شرایط سنی متقاضیان دریافت وام، حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این قانون، به پیشنهاد مشترک وزارت ورزش و جوانان و بانک مرکزی تهیه و تصویب هیئت وزیران می‌رسد.~~

۲. الحاق یک بند به ذیل تبصره «۱۶» با موضوع «اختصاص وام قرض‌الحسنه تولد فرزند به‌ازای تولد هر فرزند و افزایش آن به صورت پلکانی»

کاهش ۱۲ درصدی نرخ موالید در سال ۱۳۹۸ در مقایسه با سال ۱۳۹۷ و افزایش خانواده‌های تک فرزند به ۳۰ درصد خانوارها در سرشماری سال ۱۳۹۵ بر لزوم ارائه مشوق در راستای فرزندآوری تأکید دارد به‌ویژه آنکه هزینه‌های پیش‌روی حفظ سلامت مادر و نوزاد، هزینه تغذیه، پوشاک و لوازم بهداشتی کودک و هزینه‌های آموزشی و فراغتی و ... به نگرانی بسیاری از خانواده‌ها از افزایش تعداد فرزندان منجر شده است. بر این اساس به‌نظر می‌رسد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، در کنار سایر مصارف منابع قرض‌الحسنه بانکی به موضوع تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری پرداخته شود (گفتنی است در سال ۱۳۹۸ درمجموع ۱،۱۹۸،۱۳۵ نوزاد در کشور متولد شده است).

---

۱ . تنها ٦٢ درصد متقاضیان وام در ٦ ماهه اول سال ۱۳۹۹ قادر به دریافت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج شده‌اند. استان‌هاي كهگيلويه و بويراحمد با ٤٢ درصد، خراسان شمالي با ٤٨ درصد، كرمان با ٥٢ درصد، خوزستان با ٥٥ درصد و اردبيل با ٥٦ درصد به‌ترتيب كمترين درصد دريافت‌كنندگان وام را به خود اختصاص داده‌اند (نامه وزارت ورزش و جوانان به شماره نامه ٤٢/٩٦٢٤/ص مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۸ در پاسخ به نامه مركز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي به شماره ٨٢-١٦٢٠٠/٥٥٥٤ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۲).

الحاق به تبصره «۱۶»- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با استقرار سامانه تسهیلات قرض‌الحسنه فرزند، از طریق کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی نسبت به پرداخت «تسهیلات قرض‌الحسنه تولد فرزند» به پدر یا مادر با اولویت سرپرست خانوار اقدام نمایند. مبلغ این تسهیلات برای تولد فرزند اول مادر صد میلیون ریال، فرزند دوم مادر، دویست میلیون ریال و برای تولد فرزند سوم مادر، سیصد میلیون ریال، فرزند چهارم، چهارصد میلیون ریال و فرزند پنجم پانصد میلیون ریال بدون الزام به سپرده‌گذاری مشمولان با ۶ ماه دوره تنفس و دوره بازپرداخت پنج‌ساله در سال نخست اجرای این قانون تعیین می‌شود.

تبصره ـ در تسهیل اجرای این حکم، تسهیلات ازدواج جوانان مقرر بند «الف» در صدر این تبصره به افراد بالای ۵۰ سال سن، تعلق نمی‌گیرد.

۳. مشخص شدن سهم بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست در ذیل منابع جدول تبصره «۱۴»، بند «۱۵»

یکی از راه‌های مهم در راستای توانمندسازی زنان سرپرست خانوار، سوق دادن کمک‌ها به آنها از سوی دولت به خدمات بیمه‌ای و اجتماعی است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ مطابق تبصره «۱۴» بند «۱۳» ذیل مصارف هدفمندی یارانه‌ها علاوه بر اینکه به موضوع «کاهش فقر خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام (ره) و سازمان بهزیستی» پرداخته شده در بند «۱۵» به پرداخت حق بیمه سهم دولت برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست مورد توجه قرار گرفته است. اما سهم دولت برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست در کنار بیمه اقشار خاص مانند رانندگان حمل‌ونقل، قالیبافان و... به‌صورت کل گنجانده شده و سهم بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست دارای ابهام است. به‌منظور اجرای بهتر این بند مشخص شدن سهم دولت برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست می‌تواند راهگشا باشد.

مقدمه

لوایح بودجه یکی از ابزارهای مهم سیاستگذاری و تعیین رویکرد کلان دولت‌ها نسبت به فرهنگ و اجزای آن است. این سند بیش از هر سند دیگری اولویت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دولت را به تصویر می‌کشد؛ سیاست‌های دولت را توضیح می‌دهد؛ اجرای تعهدات دولت را منعکس می‌کند و اهداف تصمیم‌گیری دولت را در زمینه چگونگی تخصیص وجوه و هزینه‌کرد آنها نمایش می‌دهد. به عبارتی برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های تدوینی و اعتبارات پیش‌بینی شده برای هر ردیف در صورت قاعده‌مند بودن و برخورداری از منطق مدیریتی، قابلیت هدایت منابع کشور در کنار پیشبرد امورات و تحقق اهداف و سیاست‌ها را امکانپذیر می‌کند. البته منطق بودجه‌ریزی در امورات فرهنگی با توجه به کیفی بودن امور و به‌دلیل نبود شاخص‌های ارزیابی در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. در تقسیمات ساختاری، حوزه زنان و

خانواده یکی از حوزه‌های غیرمستقیم بخش فرهنگ به‌حساب می‌آید. اما احصای اعتبارات اختصاص داده شده برای این حوزه بسیار دشوار است.

این حوزه به‌دلیل وجود دو موضوع فرابخشی «زن» و «خانواده» در کنار یکدیگر، مسائل و مقولات مرتبط محدود به یک حوزه نشده و در بسیاری از موضوع‌ها می‌توان ردپای مسائل مرتبط با زنان و خانواده را یافت. به عبارتی امکان تفکیک بودجه‌های اختصاصی زنان با توجه به درهم‌تنیدگی بسیار بالای زنان و خانواده بسیار دشوار است و بخشی بودن حوزه زنان و خانواده احصا اعتبارات این حوزه را با مشکل روبه‌رو می‌کند. به همین لحاظ تخمین اعتبارات این حوزه به‌صورت دقیق ناممکن است. لذا بررسی بودجه زنان و خانواده با رویکرد کلان نسبت به خانواده بررسی نمی‌شود، چراکه در آن صورت اعتبارات حوزه اقتصادی، آموزش و پرورش، آموزش عالی و ... را نیز باید ذیل این عنوان بررسی کرد. درنتیجه می‌توان گفت اعتبارات بررسی شده ذیل عنوان زنان و خانواده، مربوط به دستگاه‌ها و ردیف‌هایی است که به‌صورت مشخص و مستقیم شرح ذاتی آنها در راستای تشکیل، تداوم و حفظ استحکام خانواده و همچنین رفع کج‌کارکردهای مرتبط با این حوزه است.

بر همین اساس مناسب‌تر است برای مقایسه بهتر لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با قانون بودجه سال ۱۳۹۹، برنامه‌ها یا فعالیت‌هایی که به‌صورت مستقیم در آنها برای حوزه زنان و خانواده اعتباراتی پیش‌بینی شده است مورد ارزیابی قرار گیرد. البته در این گزارش برخی از اعتبارات حوزه زنان و خانواده مانند اعتبارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و همچنین بنیاد شهید و امور ایثارگران به‌علت داشتن گروه پژوهشی مستقل در مرکز پژوهش‌های مجلس و پرداخته شدن به این موضوع‌ها در سایر گزارش‌های تخصصی مرکز، در گزارش پیش‌رو، این اعتبارات مورد بررسی قرار نگرفته است.

فصول بودجه پیشنهادی حوزه زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

الف) اعتبارات پیش‌بینی شده در قالب ماده‌واحده،

ب) اعتبارات پیش‌بینی شده در قالب دستگاه‌های اصلی در دو بخش دستگاه‌های سیاستگذار و دستگاه‌های اجرایی،

ج) اعتبارات پیش‌بینی شده براساس برنامه و شرح اقدام‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده،

د) اعتبارات ردیف‌های متفرقه.

الف) اعتبارات و موضوع‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده در تبصره‌های ماده‌واحده

بررسی تبصره‌های ماده‌واحده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نشان از اختصاص هشت بند از تبصره‌ها به حوزه زنان و خانواده و پیش‌بینی اعتباراتی ذیل آنها دارد. مقایسه بندهای تبصره‌ها در لایحه بودجه سال

۱۴۰۰ با قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که مواردی مانند تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر با اولویت زنان معسر، اولویت پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به میزان ۵۰ میلیون تومان برای هر زوج، ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه به طرح‌های مددجویی با اولویت زنان سرپرست خانوار، پرداخت تسهیلات به زوج‌های نابارور، ارائه تسهیلات قرض‌الحسنه جهت کمک به زندانیان با اولویت زندانیان زن و زندانیان مهریه و تسهیلات قرض‌الحسنه به جهت توانمندسازی صندوق‌های اعتباری خرد زنان روستایی، ازجمله موضوع‌هایی هستند که مرتبط با حوزه زنان و خانواده بوده و در سال گذشته نیز در تبصره‌های ماده‌واحده گنجانده شده بودند.

اما در بندهایی از تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ قرار دادن شرط سنی برای متقاضیان دریافت وام ازدواج جوانان، پشتیبانی از فرزندآوری و کمک به اجرای سیاست‌های جمعیتی کشور گنجانده شده است. مهم‌ترین تبصره‌های مرتبط با زنان و خانواده عبارت است از:

۱. فرزندآوری

نگاهی به تبصره‌های ماده‌واحده لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد این لایحه از حیث توجه به موضوع جمعیت و فرزندآوری گامی رو به جلو برداشته است، توجه به سیاست‌های جمعیتی کشور از محل درآمدهای حاصل از هدفمندی یارانه‌ها، وام قرض‌الحسنه درمان زوجین نابارور و اعطای وام ودیعه مسکن به خانواده‌هایی که صاحب فرزند سوم خود طی سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ شده و می‌شوند ازجمله موضوع‌هایی است که در این لایحه مورد توجه قرار گرفته است. این در حالی است که در بودجه سال گذشته تنها موضوع وام قرض‌الحسنه درمان ناباروری دیده شده بود.

جدول ۲. مقایسه قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
در موضوع جمعیت و فرزندآوری

متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۹	متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
-	تبصره «۱۴»- بند «۵-۲۵»- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی – بیمه سلامت، پزشک خانواده، یارانه دارو و شیرخشک، درمان بیماران خاص و صعب‌العلاج، **سیاست‌های جمعیتی کشور**، هیئت امناء صرفه‌جویی ارزی در معالجه بیماران و خرید و تولید واکسن کرونا و ... [1]
-	تبصره «۱۶»- بند «هـ»- در اجرای بندهای «ت» و «ث» ماده (۱۰۲) قانون برنامه ششم توسعه **موضوع پشتیبانی از فرزندآوری**، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است مبلغ دو هزار و یکصد میلیارد (۲,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق بانک‌های عامل و از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه مسکن به میزان هفتصد میلیون (۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با بازپرداخت حداکثر ۲۰ ساله برای خانوارهای فاقد مسکن که صاحب فرزند سوم در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ شده و یا می‌شوند، اقدام نماید.
تبصره «۱۶»- بند «و»- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی پس از انجام تکالیف مندرج در بندهای «الف»، «ب»، «ج» و «هـ» این تبصره، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه برای موارد زیر اقدام نماید: ۲. مبلغ پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت پرداخت به بیماران صعب‌العلاج، سرطانی و **زوج‌های نابارور**	تبصره «۱۶»- بند «و»- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی پس از انجام تکالیف مندرج در بندهای «الف»، «ب»، «ج» و «هـ» این تبصره، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه برای موارد زیر اقدام نماید: ۲. مبلغ پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت پرداخت به بیماران صعب‌العلاج، سرطانی و **زوج‌های نابارور** دستورالعمل اجرایی شامل نحوه پرداخت تسهیلات و مشمولان یاد شده با همکاری بانک مرکزی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و عملیاتی می‌شود.

-درخصوص تبصره بند «۵-۲۵» تبصره «۱۴» با موضوع اختصاص بخشی از اعتبار منابع حاصل از هدفمندسازی یارانه‌ها به موضوع سیاست‌های جمعیتی کشور توجه به این نکته ضروری است که **اگرچه این اقدام را باید بسیار مثبت ارزیابی کرد** با این حال مشخص نشدن میزان اعتبار اختصاص‌یافته به این موضوع، از کل اعتبار منجر به مبهم شدن میزان حمایت دولت از آن شده است. به عبارت دیگر مشخص نیست از مجموع ۲۶۳ هزار میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده برای این موضوع چه میزان برای سیاست‌های جمعیتی اختصاص خواهد یافت. با توجه به اینکه در این بند به موضوع‌های مهمی چون

۱. سر جمع اعتبارات ۲۶۳,۱۴۰ میلیارد ریال اختصاص یافته است.

خرید و تولید واکسن کرونا و پزشک خانواده و ... نیز اشاره شده مشخص شدن سهم هریک از موضوع‌های یاد شده از کل اعتبار نقش مهمی در شفافیت بودجه و میزان حمایت از این موضوع خواهد داشت.

- در تبصره «۱۶» لایحه ذیل بند «هـ» برای موضوع پشتیبانی از فرزندآوری، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است مبلغ دو هزار و یکصد میلیارد (۲,۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از طریق بانک‌های عامل و از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی، نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ودیعه مسکن به میزان هفتصد میلیون (۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با بازپرداخت حداکثر ۲۰ ساله برای خانوارهای فاقد مسکن که صاحب فرزند سوم در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ شده و یا می‌شوند، اقدام کند. با توجه به افزایش هزینه اجاره بها طی سال‌های اخیر، این اقدام دولت را می‌توان گامی بسیار مثبت در راستای تشویق و حمایت از فرزندآوری به‌شمار آورد. البته لازم به توضیح است که مبلغ پیشنهادی فقط سه هزار خانواده را پوشش می‌دهد و تمام خانواده‌های دارای سه فرزند را دربرنمی‌گیرد. از سویی با توجه به اختلاف هزینه‌ها در کلان شهرها و سایر مناطق پیشنهاد می‌شود، مبلغ کل تسهیلات افزایش پیدا کرده و متناسب با محل زندگی تدوین گردد.[۱]

- در بند «و» تبصره «۱۶» دولت مکلف شده مبلغ پنج هزار میلیارد (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی جهت پرداخت به بیماران صعب‌العلاج، سرطانی و زوج‌های نابارور اختصاص دهد. این تبصره در سال گذشته نیز در قانون بودجه ذکر شده بود (اگرچه این بند توسط مجلس به قانون بودجه اضافه شده و در لایحه موجود نبوده است). البته سهم پیش‌بینی شده برای پرداخت وام به زوج‌های نابارور از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی مشخص نیست.

۲. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج جوانان

شاید بتوان مهم‌ترین حمایت نظام حکمرانی و قانونگذاری در موضوع ازدواج و تسهیل آن را که در اصل دهم قانون اساسی[۲] مورد توجه قرار گرفته را پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج جوانان دانست. امری که هرساله در بودجه سنواتی میزان و شرایط پرداخت آن دیده می‌شود. لذا در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، همچون سال‌های گذشته به تناسب هزینه‌های زندگی و تورم، موضوع پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج مورد توجه قرار گرفته است. در ادامه در جدول زیر احکام مرتبط با پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ آمده است:

---

۱. جزئیات این تبصره در گزارش جمعیت و فرزندآوري مرکز پژوهش‌هاي مجلس بررسي شده است.

۲. از آنجا که خانواده واحد بنیادی جامعه اسلامی است، همه قوانین و مقررات و برنامه‌ریزی‌های مربوط باید در جهت آسان کردن تشکیل خانواده، پاسداری از قداست آن و استواری روابط خانوادگی برپایه حقوق و اخلاق اسلامی باشد.

جدول ۳. مقایسه قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در موضوع ازدواج جوانان

قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
تبصره «۱۶»- بند «الف»- به‌منظور حمایت از ازدواج جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به زوج‌هایی که تاریخ عقد ازدواج آنها بعد از ۱۳۹۶/۱/۱ می‌باشد و تاکنون وام ازدواج دریافت نکرده‌اند، با اولویت نخست پرداخت کند. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوج‌ها در سال ۱۳۹۹ پانصد میلیون ریال با دوره بازپرداخت هفت ساله با اخذ یک ضامن معتبر و سفته است.	تبصره «۱۶»- بند «الف»- به‌منظور حمایت از ازدواج جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به زوج‌هایی که تاریخ عقد ازدواج آنها بعد از ۱۳۹۷/۱/۱ می‌باشد و تاکنون وام ازدواج دریافت نکرده‌اند، با اولویت نخست پرداخت کند. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوج‌ها در سال ۱۴۰۰ پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت هفت ساله با اخذ یک ضامن معتبر و سفته است. **شرایط سنی متقاضیان دریافت وام، حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این قانون، به پیشنهاد مشترک وزارت ورزش و جوانان و بانک مرکزی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.**

همان‌گونه که جدول بالا نشان می‌دهد میزان وام تعلق گرفته به زوجین در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تغییری نیافته است و تفاوت آن در گنجانده شدن «شرایط سنی برای متقاضیان دریافت وام» است.

به‌طورکلی چند گمانه نسبت به تغییر تسهیلات ازدواج جوان وجود دارد که به شرح زیر است:

۱. با توجه به افزایش نرخ تورم و روند کاهشی رخدادهای ازدواج در سال گذشته، این پیشنهاد وجود دارد که مطابق سنوات گذشته تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج افزایش پیدا کرده و به هفتصد میلیون ریال با دوره بازپرداخت هفت ساله برسد. پیشنهاد مذکور از چند جهت جای بررسی دارد. نکته اول اینکه با توجه به حداقل حقوق کارگری و کارمندی، امکان بازپرداخت این تسهیلات در هفت سال برای زوج‌های جوان وجود ندارد. لذا بخشی از جامعه مخاطبان این تسهیلات به‌دلیل عدم توان بازپرداخت حذف خواهند شد و امکان استفاده حداقلی از این تسهیلات را نخواهند داشت. البته با تغییر دوره بازپرداخت بخشی از این مشکل حل خواهد شد.

۲. گمانه دوم در مورد تغییر تسهیلات ازدواج تعیین تسهیلات به‌صورت پلکانی است. به صورتی که افراد با توان بازپرداخت بالاتر امکان دریافت سقف تسهیلات و افراد با توان مالی پایین‌تر شرایط دریافت سطوح پایین‌تری از تسهیلات را داشته باشند. این موضوع در نگاه اول مطلوب به‌نظر می‌آید اما به لحاظ توزیع عادلانه منابع قابل توجیه نیست.

۳. گمانه سوم در نظر گرفتن شرایط سنی برای متقاضیان دریافت وام است؛ در تعیین شرط سنی باید دو رویکرد کلی وجود داشته باشد، اول اینکه برای جامعه مخاطب در سن ازدواج محدودیت ایجاد نکند و دوم اینکه خود ابزار تشویقی برای کاهش سن ازدواج باشد. علاوه بر آن با توجه به عبارت صدر بند «الف» تبصره «۱۶» که در آن به هدف تسهیلات قرض‌الحسنه یعنی «**حمایت از ازدواج جوانان**» اشاره شده، به‌نظر می‌رسد قرار دادن سقف سنی برای دریافت این تسهیلات می‌تواند ایجاد مانعی برای سوء استفاده از تسهیلات مذکور شود. زیرا بررسی عملکرد وام قرض‌الحسنه ازدواج از سوی بانک مرکزی نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۸ (که تسهیلات ازدواج برای هریک از زوجین سیصد میلیون ریال بوده)، ۱۲۹۸۱ فرد بالای ۵۰ سال از این تسهیلات استفاده کرده‌اند.[۱]

به بیان دیگر در هر ماه از سال ۱۳۹۸، ۱۰۸۲ نفر از زوجین بالای ۵۰ سال تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج دریافت کرده‌اند. البته این تعداد در چهار ماه اول سال ۱۳۹۹ به ۳۴۰۸ نفر رسیده است که به‌طور متوسط هر ماه ۸۵۲ نفر دریافت‌کننده تسهیلات بوده‌اند. حال اگر به‌طور میانگین تعداد دریافت‌کننده تسهیلات در سال ۱۴۰۰ حدود ۱۰۰۰ نفر برآورد شود با حذف تسهیلات ۵۰ میلیون تومان برای زوجین بالای ۵۰ سال، اعتباری بالغ بر ۵ هزار میلیارد ریال باقی خواهد ماند که اعتبار فوق‌الذکر را می‌توان در در تسهیلات قرض‌الحسنه تولد فرزند صرف کرد.

از سوی دیگر وابسته کردن تعیین شرط سنی به پیشنهاد مشترک وزارت ورزش و جوانان و بانک مرکزی و سپس تصویب در هیئت وزیران ظرف مدت یک ماه می‌تواند بر روند دریافت تسهیلات تأثیرگذار باشد؛ زیرا بررسی عملکرد وام ازدواج طی ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که نزدیک به ۴۰ درصد از کل متقاضیان تسهیلات قرض‌الحسنه هنوز وام خود را دریافت نکرده‌اند. [۲]

درنهایت پیشنهاد می‌شود، برای جلوگیری از کند شدن روند دریافت تسهیلات ازدواج و تشویق جوانان به ازدواج در سنین پایین، شرایط سنی متقاضیان دریافت تسهیلات ازدواج به‌گونه‌ای باشد که هریک از زوج‌های ۲۵ سال و پایین‌تر هفتصد میلیون ریال و برای هریک از زوج‌های بالاتر از ۲۵ سال تا ۵۰ سال تمام، پانصد میلیون ریال دریافت کنند.

---

۱. گزارش «بررسي مصوبات كميسيون تلفيق لايحه بودجه سال ۱۳۹۹ كل كشور، وام قرض‌الحسنه ازدواج» در مركز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي به شماره مسلسل: ۲۷۰۱۶۹۵۸ ، اسفند ماه ۱۳۹۸.

۲. تنها ٦٢ درصد متقاضيان وام در ٦ ماهه اول سال ۱۳۹۹ قادر به دريافت تسهيلات قرض‌الحسنه ازدواج شده‌اند. استان‌هاي كهگيلويه و بويراحمد با ٤٢ درصد، خراسان شمالي با ٤٨ درصد، كرمان با ٥٢ درصد، خوزستان با ٥٥ درصد و اردبيل با ٥٦ درصد به‌ترتيب كمترين درصد دريافت‌كنندگان وام را به خود اختصاص داده‌اند (نامه وزارت ورزش و جوانان به شماره نامه ٤٢/٩٦٢٤/ص مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۸ در پاسخ به نامه مركز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي به شماره ٨٢-١٦٢٠٠/٥٥٥٤ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۲).

۳. بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست

یکی از راه‌های مهم در راستای توانمندسازی زنان سرپرست خانوار، سوق دادن کمک‌ها به آنها از سازمان‌های حمایتی به خدمات بیمه‌ای و اجتماعی است. اجرای طرح بیمه اجتماعی این زنان، علاوه بر کمک به ارتقای امنیت روحی و روانی این زنان در اداره زندگی و کاهش دغدغه‌ها، می‌تواند به‌عنوان پشتوانه محکمی برای حمایت از آنها در شرایط سخت آینده و در دوران کهولت و ازکارافتادگی محسوب شود.

جدول ۴. مقایسه قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در موضوع بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست

متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۹	متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
تبصره «۱۴»- بند «۲۶»- اجرای سایر اهداف مندرج در قانون برنامه ششم توسعه، اجرای مواد (۸) تا (۱۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها حداقل نود درصد (۹۰٪) اعتبار این ردیف و باقی‌مانده برای حق بیمه سهم دولت اقشار خاص (ازجمله رانندگان حمل‌ونقل درون و برون‌شهری، قالیبافان و **زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست** (پنج هزار میلیارد ریال) و راهنمایان گردشگری (تا دو هزار نفر)، کمک به رزمندگان معسر	تبصره «۱۴»- بند «۱۵»-اجرای سایر اهداف مندرج در ماده (۳۹) قانون برنامه ششم توسعه، اجرای مواد (۸) تا (۱۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها، حق بیمه سهم دولت اقشار خاص (ازجمله رانندگان حمل‌ونقل درون و برون شهری، قالیبافان و شاغلان صنایع دستی شناسنامه‌دار و **زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست**)، کمک به رزمندگان معسر

طی سنوات گذشته برای حق بیمه سهم دولت برای اقشار خاص ازجمله «زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست» از محل منابع هدفمندی یارانه‌ها در کنار موضوع «بیمه اقشار خاص» (بند «۱۵» تبصره «۱۴») اعتبار در نظر گرفته شده، با این حال میزان اعتبار اختصاص‌یافته به حق بیمه سهم دولت برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست مبهم است. به بیان دیگر از مجموع ۶۵ هزار میلیارد ریال اعتبار پیش‌بینی شده برای این موضوع چه میزان برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست اختصاص خواهد یافت، مشخص نیست.

این در حالی است که «در اجرای بند «ب» ماده (۱۱) آیین‌نامه اجرایی ماده «۷» قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و در راستای تعمیم و گسترش پوشش بیمه‌ای به گروه‌های خاص جامعه، زنان سرپرست خانوار تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی از تاریخ ۱۳۸۹/۱۲/۲۱ با معافیت از پرداخت حق بیمه به میزان ۱۰/۲۷ حق بیمه کامل (با نرخ ۲۷٪) براساس حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار که از محل منابع حاصله از هدفمندسازی یارانه‌ها تأمین می‌شود، مشمول تعهدات قانونی مقرر در بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد شامل بازنشستگی، ازکارافتادگی، فوت و

خدمات درمانی قرار گرفته که در این راستا تاکنون ۱۱۷,۶۸۹ نفر از مزایای مربوطه برخوردار گردیده‌اند».[۱]

بررسی داده‌های سرشماری سال ۱۳۹۵ نشان می‌دهد که ۳,۰۶۱,۷۵۳ زنان سرپرست خانوار در کشور بوده‌اند که درمجموع ۱,۱۲۳,۰۳۴ نفر از آنها در سال ۱۳۹۵ تحت پوشش سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام (ره) قرار داشته‌اند. «اما براساس اطلاعات فوق‌الذکر تنها ۱۱۷,۶۸۹ نفر از زنان سرپرست خانوار از مزایای مربوطه بیمه برخوردار شده‌اند به بیان دیگر تنها ۱۰/۴۷ درصد از زنان سرپرست خانوار تحت پوشش دو نهاد حمایتی کمیته امداد امام (ره) و سازمان بهزیستی از خدمات بیمه‌ای بهره‌مند شده‌اند». [۲] لذا **پیشنهاد می‌شود جهت شفاف‌تر شدن موضوع، میزان اعتبار اختصاص‌یافته سهم دولت جهت بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست از کل اعتبار مشخص شود.**

۴. زندانیان زن و زندانیان بدهکار مهریه

ازجمله موضوع‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده که در تبصره‌های سنوات گذشته و لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در قوانین بودجه‌ای اعتباراتی به آن اختصاص یافته «تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر جرائم غیرعمد ناشی از تصادف با اولویت زنان معسر سرپرست خانوار» و پرداخت «منابع قرض‌الحسنه به زندانیان نیازمند با اولویت زندانیان زن و زندانیان بدهکار مهریه» است. اعتبار لحاظ شده برای موضوع در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تفاوتی نداشته است.

جدول ۵. مقایسه تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ در حوزه زندانیان زن و زندانیان بدهکار مهریه

متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۹	متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
تبصره «۱۶»- بند «ج»- در اجرای ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، مبلغ دوهزار میلیارد ۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها، در اختیار ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه قرار می‌گیرد تا به زندانیان نیازمند با اولویت زندانیان زن و زندانیان بدهکار مهریه، پرداخت شود.	تبصره «۱۶»- بند «ج»- در اجرای ماده (۷۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، مبلغ دوهزار میلیارد (۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها، در اختیار ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه قرار می‌گیرد تا به زندانیان نیازمند با اولویت زندانیان زن و زندانیان بدهکار مهریه، پرداخت شود.

۱. نامه سازمان تأمین اجتماعی به شماره ۷۲۰۰/۹۹/۳۶۱۷ مورخ ۱۳۹۹/۸/۱۲ به نامه مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به شماره ۱۶۰۰۰/۵۵۵۶- ۸۲ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۲.
۲. **همان**.

بررسی عملکرد[1] ستاد مردمی رسیدگی به امور دیه و کمک به زندانیان نیازمند نشان می‌دهد که از ۱۰۰ زن معرفی شده به این ستاد در سال ۱۳۹۸، ۶۷ زن زندانی تسهیلات دریافت کرده‌اند که سرجمع آن مبلغ ۵۲,۱۹۷,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده و در مقابل در ۶ ماه اول سال ۱۳۹۹، ۴۸ زن زندانی به ستاد معرفی شده که بدهکاری ۲۵ زن به‌صورت تسهیلات پرداخت شده که مبلغ ۲۶,۲۶۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده است.

همچنین در سال ۱۳۹۸، ۵۹۸ بدهکار مهریه به این ستاد معرفی شده که بدهکاری ۳۶۹ نفر از آنها در قالب پرداخت تسهیلات پرداخت شده که مبلغی بالغ بر ۱۲۹,۴۲۳,۰۰۰,۰۰۰ ریال دربرداشته است. این در حالی است که در مقایسه با ۶ ماه نخست سال ۱۳۹۹، ۱۷۹ بدهکار مهریه به ستاد معرفی شده که به ۹۶ نفر از بدهکاران مهریه تسهیلات پرداخت شده، که مبلغی بالغ بر ۲۸,۳۱۷,۶۰۰,۰۰۰ ریال بوده است. البته با توجه به بخشنامه معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه[2] به رؤسای دادگستری سراسر کشور در ۱۹ آبان ماه ۱۳۹۹ صادر شده انتظار می‌رود که در ۶ ماه دوم سال ۱۳۹۹ و سال ۱۴۰۰ با تعداد کمتری از زندانیان در موضوع مهریه مواجهه باشیم.

همچنین **براساس بند «الف» تبصره «۱۱» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰**

> به‌منظور تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر جرائم غیرعمد ناشی از تصادف با اولویت **زنان معسر سرپرست خانوار** و مواردی که پرداخت خسارات ناشی از تصادف افراد برعهده بیت‌المال یا دولت است، وزیر دادگستری مجاز است با تصویب هیئت نظارت صندوق تأمین خسارت‌های بدنی حداکثر تا سه هزار و پانصد میلیارد ریال از منابع درآمد سالانه موضوع بندهای «ث» و «ج» ماده (۲۴) قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ را از محل اعتبارات ردیف ۱۱۰۶۰۰ جدول شماره ۷ این قانون دریافت و هزینه کند.
>
> مدیرعامل صندوق مزبور مکلف است با اعلام وزیر دادگستری، مبلغ یادشده را به نسبت در مقاطع سه ماهه در اختیار وزارت دادگستری قرار دهد. وزارت دادگستری مکلف است گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به کمیسیون‌های برنامه و بودجه و محاسبات، اقتصادی، اجتماعی و قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی ارائه کند.

---

۱. نامه ستاد مردمي رسيدگي به امور ديه و كمك به زندانيان نيازمند به شماره نامه ۱/۱۷۰۶/۳۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۷ در پاسخ به نامه مرکز پژوهش‌ها به شماره نامه ۸۲-۱۶۲۰۰/۵۶۶۱ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۳.

۲. متن بخشنامه دربردارنده موارد زیر است: «به‌منظور اتخاذ رویه واحد و مدیریت صحیح قضایی پرونده‌های مهریه، تمامی واحدهای قضایی زیرمجموعه دادگستری‌های سراسر کشور باید به‌این‌ترتیب اقدام کنند: ۱. از پذیرش دعاوی مطالبه مهریه قبل از صدور گواهی موضوع بند «ب» ماده (۱۱۳) قانون برنامه ششم توسعه خودداری کنند.۲. واحدهای اجرای احکام مدنی (اعم از محاکم و مراکز حل اختلاف) در جریان اجرای احکام پرونده‌های مهریه، صرفاً از طریق شناسایی اموال محکوم‌علیه (مکاتبه با مراجع ثبتی، راهور، بانک‌ها و...) اقدام کنند و ترتیبی اتخاذ شود که منتهی به جلب و بازداشت محکوم‌علیه نشود. ۳. درخصوص نیابت‌های واصله از خارج استان، وفق بند «ب» قانون مارالذکر اقدام کند و چنانچه نتیجه‌ای حاصل نشد پرونده‌های نیابتی بدون اقدام در خصوص جلب و بازداشت محکومه‌علیه به مرجع معطی نیابت اعاده شود. رؤسای کل دادگستری‌های استان‌ها مسئول نظارت بر حسن اجرای این بخشنامه هستند (https://www.ekhtebar.com).

بررسی‌ها نشان می‌دهد که مبلغ پیشنهادی در لایحه نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۹ تغییری نکرده است. البته در موضوع تأمین کسری اعتبارات دیه محکومان معسر جرائم غیرعمد ناشی از تصادف با اولویت زنان معسر سرپرست خانوار اطلاعاتی در دسترس نیست. [۱]

۵. اعطای تسهیلات به زنان سرپرست خانوار و زنان روستایی

یکی از دغدغه‌های زنان سرپرست خانوار توجه به اشتغال و معیشت آنها در رده‌های مختلف است که در این راستا از سوی دولت هر سال اعتباراتی برای ایجاد اشتغال در قالب پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه از سوی بانک‌های و کمک به این عرصه اختصاص می‌یابد. همچنین در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اعتباری در قالب تسهیلات برای توسعه و افزایش کسب‌وکارهای خرد روستایی با اولویت زنان روستایی پیش‌بینی شده است.

جدول ۶. مقایسه تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
در حوزه اعطای تسهیلات به زنان سرپرست خانوار و زنان روستایی

متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۹	متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
تبصره «۱۶»- بند «ب»- در اجرای بند «ب» ماده (۸۳) قانون برنامه ششم توسعه و ماده (۵۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل مبلغ هشتاد هزار میلیارد ۸۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال مانده سپرده‌های پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی به تفکیک چهل و نه هزار میلیارد۴۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به کمیته امداد امام خمینی(ره) و بیست و یک هزار میلیارد۲۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال به سازمان بهزیستی کشور با معرفی دستگاه‌های ذی‌ربط به مددجویان و کارفرمایان **طرح‌های اشتغال مددجویی با اولویت زنان سرپرست خانوار به‌صورت تسهیلات قرض‌الحسنه** با بازپرداخت هفت ساله پرداخت کند. در صورتی که هریک از دستگاه‌های مذکور نتواند به هر میزان سهمیه تسهیلات خود را تا پایان آذرماه ۱۳۹۹ استفاده نماید، سهمیه مذکور به دیگر دستگاه‌های مشمول تعلق می‌گیرد.	تبصره «۱۶»- بند «ب»- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل مبلغ یکصد هزار میلیارد (۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال از محل منابع سپرده‌های پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی را به تفکیک: ۱. در اجرای بند «ب» ماده (۸۳) قانون برنامه ششم توسعه و ماده (۵۲) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، شصت و یک هزار میلیارد (۶۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به کمیته امداد امام خمینی (ره) و بیست و یک هزار میلیارد (۲۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال به سازمان بهزیستی کشور با معرفی دستگاه‌های ذی‌ربط به مددجویان و کارفرمایان **طرح‌های اشتغال مددجویی با اولویت زنان سرپرست خانوار به‌صورت تسهیلات قرض‌الحسنه** با بازپرداخت هفت ساله پرداخت کند. در صورتی که هریک از دستگاه‌های مذکور نتواند به هر میزان سهمیه تسهیلات خود را تا پایان آذر ماه ۱۴۰۰ استفاده نماید، سهمیه مذکور به دیگر دستگاه‌های مشمول تعلق می‌گیرد.

۱. نامه ستاد مردمي رسيدگي به امور ديه و كمك به زندانيان نيازمند به شماره نامه ۱/۱۷۰۶/۳۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۷/۲۷ در پاسخ به نامه مرکز پژوهش‌ها به شماره نامه ۸۲-۱۶۲۰۰/۵۶۶۱ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۳.

متن تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۳۹۹	متن تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۰
-	تبصره «۱۶» بند «و»- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است از طریق بانک‌های عامل از محل سپرده‌های جاری و قرض‌الحسنه نظام بانکی پس از انجام تکالیف مندرج در بندهای «الف»، «ب»، «ج» و «هـ» این تبصره نسبت به پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه برای موارد زیر اقدام نماید: ۴. مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت توانمندسازی، پرداخت تسهیلات و خرید انشعابات و توسعه تأسیسات خانگی و کارگشایی امور کسب‌وکار خرد روستایی و همچنین **صندوق‌های اعتباری خرد زنان روستایی** با پیشنهاد معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم معاون اول رئیس‌جمهور برای پرداخت به متقاضیان روستایی.

مقایسه لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد منابع اختصاص یافته به کمیته امداد امام (ره) برای طرح‌های اشتغال مددجویی با اولویت زنان سرپرست خانوار به‌صورت تسهیلات قرض‌الحسنه نسبت به سازمان بهزیستی افزایش یافته است.

بررسی عملکرد اعطای تسهیلات بانک مرکزی بابت اشتغالزایی مددجویان کمیته امداد امام (ره) و سازمان بهزیستی در ۶ ماهه سال ۱۳۹۹[1] نشان می‌دهد که ۳۷۳ مددجو کمیته امداد امام (ره) و ۲۸ مددجو سازمان بهزیستی از این تسهیلات برخوردار شده‌اند. البته بانک مرکزی در پاسخ سؤال ارسالی از سوی مرکز پژوهش‌ها مبنی‌بر تعداد و مبالغ اعطایی تسهیلات به زنان سرپرست خانوار پاسخی نداده است.

در مورد تبصره «۱۶» بند «و» شماره ۴ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ با موضوعیت صندوق‌های اعتباری خرد زنان روستایی اضافه شده است. به‌گونه‌ای که پیشنهاد شده است «مبلغ ده هزار میلیارد (۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال جهت توانمندسازی، پرداخت تسهیلات و خرید انشعابات و توسعه تأسیسات خانگی و کارگشایی امور کسب‌وکار خرد روستایی و همچنین **صندوق‌های اعتباری خرد زنان روستایی** با پیشنهاد معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم معاون اول رئیس‌جمهور برای پرداخت به متقاضیان روستایی» در نظر گرفته شود. پیشنهاد فوق گام مثبتی در جهت توانمندسازی زنان و توسعه صندوق‌های خرد است. اما باید مشخص شود که سقف دریافتی هر صندوق چه میزان است و شاخص سنجش دریافت‌کنندگان این تسهیلات چیست؟ در غیر این صورت قابلیت نظارت‌پذیری بر تسهیلات در نظر گرفته شده وجود نخواهد داشت.

---

۱. نامه بانك مركزي به شماره نامه ۹۹/۲۵۷۲۷۶ مورخ ۱۳۹۹/۸/۱۲ در پاسخ نامه مرکز پژوهش‌ها به شماره نامه ۹۹/۲۲۹۸۸۳ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۹.

ب) اعتبارات پیش‌بینی شده در قالب دستگاه‌های اصلی در دو بخش دستگاه‌های سیاستگذار و دستگاه‌های اجرایی

فرابخشی بودن حوزه زنان و خانواده احصا اعتبارات این حوزه را با مشکل روبه‌رو می‌کند. به همین لحاظ تخمین اعتبارات این حوزه به‌صورت دقیق ناممکن است. لذا بررسی بودجه زنان و خانواده با رویکرد کلان نسبت به خانواده بررسی نمی‌شود، چراکه در آن صورت اعتبارات حوزه اقتصادی، آموزش و پرورش، آموزش عالی و ... را نیز باید ذیل این عنوان بررسی کرد. درنتیجه می‌توان گفت اعتبارات بررسی شده ذیل عنوان زنان و خانواده در این بخش، مربوط به دستگاه‌هایی است که یا شرح وظایف ذاتی آنها در حوزه زنان و خانواده است و یا برنامه و شرح فعالیت‌های پراکنده‌ای در این حوزه داشته‌اند. به لحاظ ساختاری اعتبارات پیشنهادی بین یک دستگاه سیاستگذار و سه دستگاه اجرایی اصلی توزیع شده است که البته سهم اندکی از اعتبارات کل این حوزه را به خود اختصاص می‌دهند. منطق توزیع بودجه در هر ساختاری این است که اعتبارات دستگاه‌های اجرایی به‌عنوان زیرمجموعه دستگاه‌های سیاستی و دستگاه‌های اصلی آن حوزه تنظیم شود. اما با توجه به ساختار نامنسجم و نامتوازن حوزه زنان و خانواده این ارتباط منطقی و معنایی بین ساختار سیاستگذار این حوزه و دیگر سازمان‌ها و دستگاه‌های مرتبط وجود ندارد. به عبارت دقیق‌تر بودجه‌ریزی تا سطح دستگاه‌های سیاستی باید به‌صورت ساختاری و دستگاهی تخصیص داده شود و در لایه بعدی اعتبارات با توجه به موضوع‌های سیاستی توزیع شوند. با این شیوه توزیع اعتبار، دستگاه از حیز انتفاع خارج شده و موضوع (مسئله) محور بررسی بودجه‌ای قرار می‌گیرد. این تغییر کلان، به تغییر نقطه کانونی بودجه‌ریزی، از سازمان‌ها به مسائل منجر می‌شود و صرف منابع با رویکرد مسئله‌محور خواهد بود.

با این وجود، بررسی دستگاه‌های اصلی این حوزه به‌صورت مجزا در دو بخش دستگاه سیاستگذار و دستگاه‌های اجرایی اصلی انجام شده است:

۱. دستگاه سیاستگذار و برنامه‌ریز حوزه زنان و خانواده

این دستگاه موظف است حوزه‌های مسئله‌خیز مرتبط با زنان و خانواده را با توجه به تحولات اجتماعی رخ داده در جامعه، شناسی و سیاست‌های پیشگیرانه و حل مسئله را نسبت به وضعیت موجود تنظیم کنند. همان‌طور که اشاره شد با توجه به فرابخشی بودن این حوزه متولی مرکزی در حوزه سیاستگذاری و اجرایی وجود ندارد اما با توجه به جایگاه سیاستی شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای فرهنگی و اجتماعی زنان و خانواده نیز که ذیل آن قرار دارد به‌عنوان دستگاه سیاستگذار در حوزه زنان به‌شمار می‌آید.

اعتبارات شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و به تبع آن «برنامه سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده و تعالی جمعیت» برای دومین سال پیاپی با کاهش اعتبار روبه‌رو بوده است، به‌گونه‌ای که با رشد

۲۴/۰۲- درصد به ۳۰۳۹۲ میلیون ریال رسیده است. البته ذیل این برنامه شرح فعالیتی با عنوان «هماهنگی فعالیت‌های مربوط به تعالی خانواده» اضافه شده است و شرح فعالیت «راهبری و ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی اجتماعی زنان» با کاهش ۴۶/۱۵ درصدی روبه‌رو بوده است. نکته قابل ملاحظه این است که با توجه به اهمیت موضوع جمعیت و علی‌رغم اضافه شدن «تعالی جمعیت» به‌عنوان ردیف اعتباری، بودجه کل پیشنهادی با رشد منفی ۲۴/۰۲ درصدی روبه‌رو بوده است.

به‌طورکلی با توجه به اینکه این دستگاه، تنها دستگاه سیاستی در حوزه زنان و خانواده است این الزام را ایجاد می‌کند که همه ابعاد و زوایای این حوزه را پوشش دهد. به عبارتی به‌صورت کلان باید اعتبارات و برنامه‌های این حوزه را ساماندهی کند. اما شرح فعالیت‌ها و برنامه تعریف شده ذیل این دستگاه بسیار کلی است و پوشش کامل موضوعی در این حوزه را ندارد.

۲. دستگاه‌های اجرایی اصلی حوزه زنان و خانواده

سه ردیف اعتباری بررسی شده در این بخش مربوط به معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری، شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران و کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است که با توجه به شرح فعالیت‌های هرکدام ذیل دستگاه‌های اجرایی اصلی قرار گرفته‌اند. سرجمع اعتبارات این دستگاه‌ها با رشد ۳۲/۴ درصد به **۶,۷۶۲,۶۲۶** میلیون ریال رسیده است.

جدول ۷. بررسی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی اصلی حوزه زنان و کودکان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

کد دستگاه	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای			اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای			مجموع اعتبارات		درصد رشد
		قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	
۱۱۴۳۱۸	شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران	۲،۶۰۷،۸۰۰	۳،۲۵۰،۰۰۰	۲۴/۶۲	۱۴۵،۰۰۰	۱۶۲،۴۰۰	۱۲	۲،۷۵۲،۸۰۰	۳،۴۱۲،۴۰۰	۲۳/۹۶
۲۸۴۰۰۰	کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲،۰۱۸ ،۸۱۰	۲،۹۱۸،۸۱۰	۴۴/۵۸	۸۶،۰۰۰	۱۰۶،۲۹۶	۲۳/۶	۲،۱۰۴،۸۱۰	۳،۰۲۵،۱۰۶	۴۳/۷۲
۱۰۱۰۲۴	معاونت امور زنان و خانواده	۲۵۰،۰۰۰	۳۲۵،۰۰۰	۳۰	۱۰۰	۱۲۰	۲۰	۲۵۰،۱۰۰	۳۲۵،۱۲۰	۲۹/۹۹
مجموع اعتبارات دستگاه‌های اصلی اجرایی		**۴،۸۷۶،۶۱۰**	**۶،۴۹۳،۸۱۰**	**۳۳/۱۶**	**۲۳۱/۱۰۰**	**۲۶۸،۸۱۶**	**۱۶،۳۲**	**۵،۱۰۷،۷۱۰**	**۶۲۶،۲،۶۷۶**	**۳۲/۴**

ـ معاونت امور زنان و خانواده

با توجه به جایگاه تنظیم‌گری معاونت این انتظار وجود دارد که این سازمان در حوزه اجرا ورود نکند و به‌عنوان دستگاه هماهنگ‌کننده، تنظیم‌گر عمل کند. اما بررسی عناوین برنامه‌ها نشان می‌دهد که معاونت در برخی حوزه‌ها شأن اجرایی پیدا کرده و شرح فعالیت اجرایی برای خود تعریف کرده است. به‌عنوان نمونه در برنامه «ارتقای توانمندی و مشارکت‌های اجتماعی زنان» با شرح فعالیتی چون «برگزاری روز زن»، «تشویق زنان ایثارگر، هنرمند، محقق، نویسنده، کارآفرین و نخبه»، «حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های بانوان» و «برنامه راهبری و حمایت از تحکیم خانواده» با شرح فعالیت‌هایی چون «حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی»، «برگزاری نشست‌ها و نمایشگاه‌ها و مراسم روز ملی خانواده» کاملاً در حوزه اجرایی ورود کرده و رویکرد تنظیم‌گری ندارد. به عبارتی می‌توان گفت که بررسی برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های معاونت زنان و خانواده، شرح ذاتی این دستگاه را از یک دستگاه تنظیم‌گر و ستادی به یک دستگاه اجرایی جابه‌جا کرده است. البته پرواضح است به‌دلیل نبود دستگاه اجرایی مستقل و متولی در حوزه زنان و خانواده، معاونت سعی بر آن دارد که خلأ موجود را پوشش دهد و هر دو سطح را پشتیبانی کند. اما اختلاط به‌وجود آمده شرح وظیفه اصلی دستگاه را تحت‌الشعاع قرار داده است.

سه شرح فعالیت «حمایت از بانک‌های اطلاعاتی در حوزه زنان و خانواده»، «گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی»، «تولید، تأمین و تحلیل داده‌های آماری» با رویکردی مشابه از دیگر ایرادهای وارد به برنامه‌های معاونت زنان است که قابلیت تجمیع و کاهش اعتبار پیشنهادی را دارد. به‌خصوص که این سه شرح فعالیت به‌طور میانگین حدود ۴۰ درصد افزایش اعتبار پیشنهادی داشته‌اند.

نکته دیگر در مورد شرح فعالیت‌های این دستگاه، این است که شرح فعالیت «برگزاری مراسم روز زن» با رشد ۵۰ درصدی بودجه روبه‌رو بوده است. در صورتی که با توجه به شرایط شیوع بیماری کرونا امکان برگزاری مراسم وجود ندارد. لذا یا باید این شرح فعالیت حذف شود یا در اهداف کمی آن تغییر ایجاد گردد.

بیشترین رشد اعتبار در این دستگاه مربوط به «برنامه راهبری و حمایت از تحکیم خانواده» است که با رشد ۹۶ درصدی روبه‌رو بوده است. البته بخش اعظم این رشد مربوط به شرح فعالیت «حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی» با رشد مثبت ۲۲۱/۴۲ درصد است.

تنها شرح فعالیتی که با رشد منفی روبه‌رو بوده «ارتقای مهارت‌های شغلی زنان» است که سال گذشته رشد مثبت ۱۰۰ درصدی داشته است. از سوی دیگر «حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های بانوان» نیز رشد صفر داشته است. به عبارتی می‌توان گفت رویکرد معاونت مبنی‌بر افزایش توانمندی زنان با تغییر زیادی روبه‌رو بوده است.

ـ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

در حوزه کودکان مسئله اساسی آموزش است. با توجه به دگرگونی‌های جامعه، آموزش که یکی از کارکردهای خانواده بوده به وزارت آموزش و پرورش واگذار شده و اعتبار آن نیز ذیل اعتبارات آموزش و پرورش بررسی می‌شود. اما بخش دیگری از آموزش که مکمل بخش اول است ذیل برنامه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان پیگیری می‌شود. البته با توجه به محتوای فرهنگی این برنامه‌ها، اعتبارات کانون ذیل وزارت فرهنگ و ارشاد تنظیم می‌گردد. اما از حیث ساختاری و محتوای آموزشی تحت نظارت وزارت آموزش و پرورش است.

اعتبارات این دستگاه حدود ۴۳ درصد رشد داشته که نسبت به اعتبارات مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ قابل ملاحظه است. سه شرح فعالیت «تولید محتوا در حوزه کودک و نوجوان برای کانون مجازی»، «طراحی نمونه‌سازی و بازتولید وسائل سرگرم‌کننده برای کودکان و نوجوانان» و «تولید وسائل سرگرم‌کننده برای کودکان و نوجوانان» به‌ترتیب با ۷۴۵، ۲۴۲/۸۵ و ۱۵۴/۵۴ درصد رشد مثبت روبه‌رو بوده‌اند. رشد اعتبار این سه برنامه با توجه به نیاز کشور و جامعه مخاطب کودکان و نوجوانان به وسائل سرگرم‌کننده، منطبق بر فرهنگ بومی ایرانیان و به‌ویژه شرایط خاص کشور در یک سال آینده که برنامه‌های فراغتی کودکان (به‌دلیل شیوع کرونا) بسیار محدود شده است، لازم می‌باشد اما میزان رشد اعتبار برنامه‌ها غیرمنطقی و احتمال تحقق آن بسیار پایین است.

ـ شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران

به‌طورکلی حوزه علمیه خواهران و تعداد طلاب آموزش‌دیده ظرفیت خوبی برای استفاده در حل برخی از مشکلات اجتماعی جامعه است که مغفول مانده است و منابع هزینه شده در این بخش ارزش افزوده اجتماعی محدودی ایجاد می‌کنند. لذا باید در جهت افزایش بهره‌وری این دستگاه‌ها بازخوانی جامعی در مورد ظرفیت‌ها، منابع و برنامه‌های این دستگاه صورت گیرد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اعتبار شورای سیاستگذاری حوزه‌های علمیه خواهران با رشد ۲۳/۹۶ درصد روبه‌رو بوده است اما چند نکته در مورد برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های این دستگاه وجود دارد:

به‌رغم اینکه در برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و کلیه مراکز آموزشی سنجه عملکرد مخاطب برنامه، دانشجو یا طلبه است در «برنامه حمایت از آموزش‌های حوزه‌های علمیه خواهران» که به مسئله آموزش طلاب خواهر می‌پردازد، سنجه عملکرد بیان شده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، نفر ساعت بیان شده است و سنجه معرفی شده قابلیت محاسبه دقیق ندارد.

علاوه بر آن، اعتبار پیشنهادی این برنامه با توجه به تعداد طلاب تحت آموزش در مقایسه با دیگر دانشگاه‌های مختص زنان[1] حدود یک‌سوم است.

---

۱. بنا به گزارش شوراي سياستگذاري حوزه‌هاي علميه خواهران در سه سطح حوزوي، ۸٤ هزار طلبه تحت آموزش هستند كه در مقايسه با اعتبار برنامه آموزشي دانشگاه حضرت معصومه كه ۱۵۷۸ نفر را تحت آموزش دارد، يك‌سوم اعتبار را دريافت مي‌كند.

ج) اعتبارات پیش‌بینی شده براساس برنامه و شرح اقدام‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده

همان‌طور که ذکر شد، اعتبارات حوزه زنان و خانواده به‌دلیل فرابخشی بودن در دستگاه‌های مختلف پراکنده است و برای به‌دست آوردن تصویری کلی از بودجه زنان و خانواده نیاز به بررسی ردیف برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی دیگر نیز است. ۱۳ دستگاه اجرایی در حوزه زنان و خانواده اعتبار دریافت کرده‌اند. مجموع اعتبارات دریافتی این دستگاه‌ها ۲۷۷۸ میلیارد تومان است که نسبت به سال گذشته با رشد ۵۶/۸۳ درصد روبه‌رو بوده و بیشترین افزایش اعتبار مربوط به حوزه کودکان و زنان سرپرست خانوار است.

جدول ۸. بودجه ردیف‌های متفرقه دستگاه‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده

عنوان دستگاه	مجموع اعتبارات حوزه زنان و خانواده براساس برنامه و شرح فعالیت مرتبط در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات پیش‌بینی شده برای حوزه زنان و خانواده براساس برنامه و شرح فعالیت مرتبط در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد
سازمان بهزیستی کل کشور	۱۰،۴۱۴،۱۱۰	۱۶،۵۶۶،۲۵۰	۵۹/۰۷
کمیته امداد امام (ره)	۴،۲۱۸،۳۰۰	۶،۱۸۷،۵۰۰	۴۶/۶۸
وزارت ورزش و جوانان[1]	۴۰۰،۰۷۷	۸۲۱،۴۷۰	۱۰۵/۳۲
مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۹۶۰،۰۰	۷۷،۸۵۰	-۱۸/۹۰
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۸۰،۰۰۰	۱۰۲،۰۰۰	۲۷/۵
وزارت کشور	۸۸۹،۰۵۶	۱،۵۲۴،۰۰۰	۷۱/۴۱
سازمان بیمه سلامت	۱،۲۱۲،۰۵۱	۱،۸۳۹،۰۰۰	۵۱/۷۲
صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۸۳۰،۱۲۴	۱۲۴،۸۳۰	۰
وزارت دادگستری	۶۰۷،۳۹	۴۵،۳۴۸	۱۴/۴۹
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ـ امور علمی، فرهنگی و آموزشی	۶۳،۰۰۰	۶۳،۰۰۰	۰
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها	۱۲۳،۱۹۰	۱۳۷،۰۰۰	۱۱/۲۱
ستاد مبارزه با مواد مخدر	۲۴۲،۷۷۵	۴۱۷،۲۶۷	۱۰/۱۵
وزارت آموزش و پرورش ـ فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان	۲۱،۷۰۰	۸۵۲،۳۰	۴۲/۱۷
جمع اعتبارات	**۱۷،۷۱۷،۰۱۴**	**۲۷،۷۸۶،۵۱۷**	**۵۶/۸۳**

۱. با توجه به اینکه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، اعتبار شرح فعالیت «کمك به فدراسیون‌ها و هیئت‌هاي ورزشي (به‌منظور فعالیت‌های ورزش همگانی و بانوان)» به‌صورت تجمیعي لحاظ شده و در لایحه بودجه سال ۱٤۰۰ دو شرح فعالیت «کمك به فدراسیون‌ها و هیئت‌هاي ورزشي بانوان» و «کمك به فدراسیون‌هاي ورزشي» از یکدیگر تفکیك شده است، در محاسبه سرجمع اعتبارات و درصد رشد بودجه دستگاه در حوزه زنان هر دو شرح فعالیت حذف شده تا موجب خطاي تحلیلي نشود.

به‌طورکلی بودجه پیش‌بینی شده در لایحه سال ۱۴۰۰ برای سازمان بهزیستی که با حوزه زنان، خانواده و کودکان مرتبط است در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۹، حدود ۶۰ درصد رشد داشته است و تغییرات زیادی در چینش برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های آن دیده می‌شود. به‌گونه‌ای که «برنامه توسعه خدمات حمایتی» تحت سه عنوان برنامه «برنامه توسعه خدمات حمایتی خانواده، زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست»، «برنامه توسعه خدمات حمایتی کودکان و نوجوانان تحت پوشش» و «برنامه توسعه خدمات سلامت اجتماعی» تنظیم شده و شرح فعالیت‌هایی تحت عناوین «نظارت بر طرح‌های اشتغال خانواده زنان»، «مددکاری برای ارائه خدمات حمایتی به زنان»، «تدوین ضوابط خدمات حمایتی زنان»، «زنان تحت پوشش دریافت‌کننده کمک‌هزینه تأمین، تعمیر و اجاره مسکن»، «تدوین ضوابط خدمات حمایتی کودکان و نوجوانان تحت پوشش» و «مددکاری برای ارائه خدمات حمایتی به کودکان و نوجوانان تحت پوشش» به مجموعه ردیف‌های اعتباری این دستگاه در حوزه زنان، خانواده و کودکان اضافه شده و تنها شرح فعالیت حذف شده ذیل این دستگاه «کمک هزینه نگهداری فرزندان چندقلو» است. نکته دیگر اینکه «مرکز تحقیقات ژنتیک میبد یزد» که در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ ردیف اختصاصی داشته در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ذیل سازمان بهزیست قرار گرفته است.

- درکل ۶ شرح فعالیت ذیل این دستگاه با رشد منفی روبه‌رو بوده است که از آن میان رشد ۷۶/۹۷- «کمک هزینه آماده‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار تحت پوشش» و رشد ۴۶/۹۷- «تأمین یک وعده غذای گرم کودکان مهد روستایی» و رشد ۳۰/۹۱- «دانش‌آموزان تحت پوشش برنامه سلامت اجتماعی» قابل توجه است.

-رجوع به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد شرح فعالیت «پرداخت سرمایه کار و آماده‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار» به دو شرح فعالیت با موضوع آماده‌سازی شغلی و سرمایه کار زنان سرپرست تفکیک شده است اما رشد تجمیع این ردیف‌ها نشان می‌دهد که بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۹۵ درصد رشد داشته است. سرجمع این دو شرح فعالیت در سال ۱۴۰۰ نسبت به سال ۱۳۹۹ با رشد ۳۴/۷۵- روبه‌رو بوده است که البته بخش اعظم این رشد منفی مربوط به فعالیت آماده‌سازی شغلی می‌شود. لذا به‌طورکلی می‌توان گفت از سال ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ اعتبار این بخش رشد مثبت ۳۰ درصدی داشته است. اما نکته قابل ملاحظه این است که در سال ۱۴۰۰ با توجه به شیوع بیماری کرونا و مشکلات اقتصادی ناشی از آن، آماه‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار نیاز به حمایت‌گری بیشتری دارد.

-همچنین اعتبار مهدهای روستایی در بودجه دو سال پیاپی (۱۳۹۹ و ۱۴۰۰) کاهش داشته است. گزارش‌های سازمان بهزیستی نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۹ با توجه به شیوع بیماری کرونا بخش بسیاری از این مهدها تعطیل شده است. پیش‌بینی می‌شود با توجه به ادامه‌دار بودن شیوع این بیماری، در سال

آینده نیز وضعیت مهدها به همین صورت باشد و کاهش اعتبار تأمین غذای گرم آنها منطقی است. البته باید در مورد کارکرد این مهدها بررسی دقیق‌تری انجام گیرد چراکه طبق آمار اعلامی سازمان بهزیستی حدود ۵۰ درصد از این مهدها در استان سیستان و بلوچستان[1] قرار دارد. با توجه به بافت فرهنگی مردم این استان و سبک زندگی آنها، نحوه عملکرد این مهدها محل سؤال است.

اعتبار «دانش‌آموزان تحت پوشش برنامه سلامت اجتماعی» نیز برای دومین سال پیاپی با کاهش روبه‌رو بوده است. با توجه به تغییر شکل آموزش در کشور از حضوری به مجازی و احتمال افزایش آسیب‌های مجازی و به‌دنبال آن آسیب‌های اجتماعی و همچنین افزایش فشارهای اقتصادی به خانواده‌ها به‌نظر می‌آید با توجه به ثابت بودن افراد تحت پوشش این فعالیت نسبت به سال ۱۳۹۹، باید در سال پیش‌رو اعتبار بیشتری برای این فعالیت درنظر گرفته می‌شد.

در میان شرح فعالیت‌های این دستگاه چهار فعالیت رشد مثبت بالای ۱۰۰ درصد داشته‌اند که قابل بررسی است. «کمک‌هزینه بهبود تغذیه کودکان مبتلا به بیماری‌های متابولیک» رشد مثبت ۱۳۳۲/۷۹ درصد (۱۳ برابر) داشته است. به‌رغم هزینه‌های بالای تشخیص و درمان بیماری‌های مذکور با توجه به ثابت بودن تعداد نفرات تحت پوشش این ردیف، تقریباً برای هر فرد در سال ۱۴۰۰، ۸۰ میلیون ریال اعتبار در نظر گرفته شده که به‌طور متوسط ماهیانه حدود ۶۵ میلیون ریال می‌شود. به‌نظر می‌آید اعتبار در نظر گرفته شده با توجه به تعرفه‌های آزمایشگاهی و داروهای مورد نیاز این حوزه با حاشیه اطمینان بالایی مشخص شده است.

فعالیت دیگری که با رشد مثبت ۱۱۵/۵ روبه‌رو بوده، «کمک‌هزینه تغذیه کودکان دارای خانواده‌های فرزند چندقلو» است. اعتبار مذکور به‌رغم کاهش تعداد نفرات تحت پوشش برنامه و به‌طورکلی کاهش ولادت‌ها، با توجه به افزایش قابل توجه قیمت مواد خوراکی کودکان (به‌طور مشخص شیرخشک) و سایر ملزومات، موجه است.

مورد دیگر «کودکان خیابانی ساماندهی شده» است که ۱۹۲/۶۶ رشد مثبت داشته است. البته با توجه به تغییر سنجه تخصیص از فرد به خانوار و افزایش مقدار آن (۱۱۰۰۰ خانواده) می‌توان گفت که رقم مذکور به‌طور تقریبی و با احتساب هر خانواده دو فرزند باید ۲۲۰۰۰ کودک را ساماندهی کند که نسبت به سال گذشته ۱۵۰۰۰ نفر افزایش داشته است.

«مستمری خانوارهای نیازمند تحت پوشش» نیز با رشد مثبت ۱۲۹/۹ روبه‌رو بوده و سنجه آن از نفر به خانوار تغییر کرده است و با احتساب هر خانواده سه نفره می‌توان گفت که باید ۶۳۰۰۰۰ هزار نفر را پوشش دهد. درنتیجه بهای تمام شده برای هر نفر حدوداً یک‌سوم مبلغ سال گذشته در نظر گرفته شده است که با توجه به رشد قیمت‌ها توجیه‌پذیر نیست.

1. https://www.yjc.ir/fa/news/7344796/

نکته دیگر در مورد «کمک‌هزینه خرید جهیزیه» است که رشد تقریبی ۲۵ درصد داشته است اما مقدار جامعه آماری در نظر گرفته شده از ۲۰۰۰ نفر در سال ۱۳۹۹ به ۵۰۰۰ نفر در سال ۱۴۰۰ رسیده است. بنابراین با توجه به رشد قیمت‌ها در یک سال جاری میزان رشد در نظر گرفته شده متناسب با جامعه آماری نیست.

در مورد «کمک‌هزینه ودیعه مسکن زنان سرپرست خانوار» نیز رشد محدودی (۴ درصد) در نظر گرفته شده که با توجه به مقدار سنجه سال ۱۳۹۹، (۵۰۰ نفر) در سال ۱۴۰۰، به ۲۰۰۰ نفر افزایش یافته که با توجه به درصد رشد بالای ودیعه مسکن، رشد اعتبار آن پایین است.

«کمک‌هزینه خدمات پایگاه‌های سلامت اجتماعی و گروه‌های همیار» در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ برای ۷۰۰ نفر در نظر گرفته شده است اما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ برای ۲۰۰۰۰۰ نفر تنظیم شده است. با توجه به ابهام موجود در مورد عملکرد این پایگاه‌ها و گروه‌های همیار، افزایش افراد تحت پوشش آن نیز محل ابهام است.

کمیته امداد امام خمینی (ره) در ردیف‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده با رشد مثبت ۴۶/۶۸ درصد روبه‌رو بوده است. البته بخش اعظم این افزایش اعتبار مربوط به اضافه شدن ردیف برنامه «برنامه حمایت از خانواده زندانیان نیازمند» است. دو شرح فعالیت «کمک‌هزینه تغذیه مادران باردار و شیرده» و «دانشجویان و دانش‌آموزان مورد حمایت خدمات فرهنگی» نیز ذیل برنامه «توسعه خدمات حمایتی» به ردیف‌های بودجه‌ای این دستگاه اضافه شده است.

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ «برنامه توسعه ورزش بانوان» به ردیف‌های بودجه‌ای **وزارت ورزش و جوانان** اضافه شده و حدود ۵۳ درصد از بودجه این دستگاه در حوزه زنان و خانواده را به خود اختصاص داده است. ردیف اختصاصی به برنامه ورزش بانوان از نکات مثبت این لایحه است. گفتنی است در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، شرح فعالیتی با عنوان «کمک به فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی (به‌منظور فعالیت‌های ورزش همگانی و بانوان)» و اعتبار ۳,۱۳۸,۹۷۶ وجود دارد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، بخش ورزش همگانی و بانوان از آن تفکیک شده و شرح فعالیت «کمک به فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی بانوان» با اعتبار پیشنهادی ۲۰۰۰۰۰ میلیون ریال جایگزین شده است.

در برنامه دیگر این سازمان که در حوزه جوانان است، سه شرح فعالیت «حمایت از دوره‌های دانش‌افزایی مدیران مراکز مشاوره تخصصی ازدواج و خانواده»، «حمایت از فرهنگ‌سازی و فرزندآوری زوج‌های جوان در راستای سیاست‌های جمعیت» و «کمک به بزرگداشت هفته ازدواج در سراسر کشور» اضافه شده و شرح فعالیت «برگزاری همایش‌ها، نمایشگاه‌ها و جشنواره امور جوانان در امر ازدواج» نیز حذف شده است. نکته قابل بررسی این است که در شرایط شیوع بیماری کرونا که امکان برگزاری برنامه و

همایش‌ها و جشنواره‌های حضوری وجود ندارد، **پیشنهاد می‌شود شرح فعالیت بزرگداشت هفته ازدواج با سنجه جشنواره حذف گردد و یا سنجه آن تغییر کند.**

«حمایت از تولیدات فرهنگی در زمینه ازدواج» در این لایحه با رشد ۲۵۴/۲۸ درصدی روبه‌رو بوده است در صورتی که مقدار سنجه آن نسبت به سال گذشته ۳۳۸ مورد کاهش داشته است.

شرح فعالیت «کارورزی و تثبیت مهارت‌های زنان روستایی» ذیل **مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی**، در دو سال پیاپی ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ با رشد منفی حدود ۸۵ درصد (در هر سال) روبه‌رو بوده است. در حالی که مقدار سنجه آن از ۴۱ به ۵۰ پروژه افزایش پیدا کرده است. به عبارتی کاهش بودجه با افزایش پروژه تناسب منطقی ندارد.

به‌طور تقریبی می‌توان گفت تنها ردیف برنامه‌ای که مستقیماً با موضوع عفاف و حجاب در ارتباط است و به نوعی به دنبال بسترسازی در این حوزه است «برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی ـ ایرانی» ذیل **وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی** می‌باشد. اما متأسفانه در دو سال پیاپی ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰، شرح فعالیت «حمایت از طراحی، تولید، عرضه و ترویج نمادها و الگوهای مد و لباس اسلامی ـ ایرانی» با کاهش اعتبار (به‌طور میانگین ۴۰- درصد) روبه‌رو بوده است. این در حالی است که کالای پوششی و بازار عرضه محصولات حجاب نقش بسیار مهمی در ترویج و فرهنگ‌سازی آن در جامعه دارد.

«برنامه توسعه حمایت‌های اجتماعی» با سه شرح فعالیت «توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و آسیب‌دیده اجتماعی»، «حمایت از جذب و نگهداشت کودکان بازمانده از تحصیل» و «حمایت از پیشگیری□□های رشد مدار و تربیت اوان کودکی» ذیل **وزارت کشور** در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اضافه شده که حدود ۱۷ درصد از اعتبار وزارتخانه در حوزه زنان و خانواده را به خود اختصاص داده است. شرح فعالیت «ساماندهی کودکان خیابانی و کار و مقابله با تکدی‌گری» ذیل برنامه «کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی» نیز به شرح فعالیت‌های این وزارتخانه اضافه شده است.

«حق بیمه پایه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل» ذیل **صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر** با رشد صفر روبه‌رو بوده است. البته با توجه به رشد مثبت تورم، عدم تغییر مثبت اعتبار برنامه به نوعی کاهش اعتبار پنهان است که به‌معنای کاهش حمایت دولت از زنان خانه‌دار است. بخشنامه بیمه زنان خانه‌دار مصوب ۱۳۸۷ می‌باشد. براساس گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی[1] و از زمان اجرای این قانون تا مردادماه ۱۳۹۹، ۳۲۴۷۴۹ نفر از زنان خانه‌دار در زمره بیمه‌شدگان قرار گرفته‌اند که به‌طور متوسط می‌توان گفت سالیانه ۲۸۲۳۹ نفر از زنان، بیمه شده‌اند و از این بین ۱۱۷۶۸۹ نفر تحت پوشش سازمان‌های حمایتی (سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره)) بوده‌اند. البته

۱. نامه سازمان تأمین اجتماعي به شماره ۷۲۰۰/۹۹/۳٦۱۷ مورخ ۱۳۹۹/۸/۱۲ به نامه مرکز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي به شماره ۱٦۰۰۰/٥٥٥٦- ۸۲ مورخ ۱۳۹۹/۷/۱۲.

پیرو نامه ۹۹/۴۲۵۲۰ صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مورخ ۱۳۹۹/۰۷/۲۸، میزان تخصیص اعتبارات بودجه‌ای این ردیف در سال ۱۳۹۸ برابر با ۱۷۹۱۰ میلیون ریال (معادل ۱۳ درصد) و در سال ۱۳۹۹ تا تاریخ مذکور صفر است.

در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ شرح فعالیت «تقویت بنیاد خانواده و حلقه‌های میانی» ذیل «برنامه ساماندهی و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی – دینی» برای اولین بار در **سازمان تبلیغات اسلامی** تصویب شده و در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ نیز اعتبار آن بدون تغییر آمده است.

نکته دیگر اینکه برای اولین بار فعالیت «مطالعات پیمایش ملی خانواده» ذیل **پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی** در حوزه زنان و خانواده با اعتبار ۱۰۷۷۴ میلیون ریال پیشنهاد شده است.

د) اعتبارات ردیف‌های متفرقه

علاوه بر اعتبارات پیش‌بینی شده برای حوزه زنان و خانواده ذیل دستگاه‌های اصلی و همچنین برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های مرتبط با این حوزه، ذیل جداول متفرقه نیز اعتباراتی برای آن در نظر گرفته شده است.

جدول ۹. اعتبارات مرتبط با حوزه زنان و خانواده در جدول ردیف‌های متفرقه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	اعتبارات هزینه‌ای			اعتبارات تملک دارایی			مجموع اعتبارات		
		قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	قانون بودجه ۱۳۹۹	لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد
۵۵۰۰۰۰-۲۳	اعتبارات طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه	۱۳۵۰۰۰	۸۰۰۰۰	-۴۰/۷۴	۰	۰	۰	۱۳۵۰۰۰	۸۰۰۰۰	-۴۰/۷۴
۵۵۰۰۰۰-۴۰	تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه	۳۰۰۰۰	۸۵۰۰۰	۱۸۳	۰	۰	۰	۳۰۰۰۰	۸۵۰۰۰	۱۸۳
۵۵۰۰۰۰-۵۲	ایفای تعهدات کمک‌هزینه مهدکودک کارکنان اناث ادارات آموزش و پرورش استان‌ها	۰	۲۴۰۰۰۰۰	۱۰۰	۰	۰	۰	۰	۲۴۰۰۰۰۰	۱۰۰
جمع ردیف‌های متفرقه مرتبط با حوزه زنان و خانواده		**۱۶۵۰۰۰**	**۲۵۶۵۰۰۰**	**۱۴۵۴**	**۰**	**۰**	**۰**	**۱۶۵۰۰۰**	**۲۵۶۵۰۰۰**	**۱۴۵۴**

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در جداول متفرقه لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، برای موضوع‌های «اعتبارات طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار» جهت اجرای ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه، «تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن» موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه و همچنین در این لایحه «ایفای تعهدات کمک‌هزینه مهدکودک کارکنان اناث ادارات آموزش و پرورش استان‌ها» ۲۵۶۵ هزار میلیارد ریال اعتبار در نظر گرفته شده است.

نکته مهم اینکه با توجه به ذکر دو موضوع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و تقویت نهاد خانواده در جداول متفرقه، دستگاه‌های دریافت‌کننده این اعتبارات مشخص نشده است. این در حالی است که در برنامه ششم توسعه دستگاه اجرایی هریک از تکالیف یاد شده به‌صورت مشخص ذکر شده است:

- در ماده (۸۰) برنامه ششم توسعه و بند «ت» درخصوص طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار این‌گونه قید شده: «تهیه و اجرای کامل طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار طبق قوانین و مصوبات شورای اجتماعی تا پایان اجرای قانون برنامه توسط ریاست جمهوری (معاونت امور زنان) با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سایر نهادهای ذی‌ربط و تأیید برنامه مذکور در هیئت وزیران و تصویب در مجلس شورای اسلامی و نظارت بر اجرایی شدن آن». بدین‌ترتیب معاونت امور زنان خانواده در راستای تهیه و پیگیری روند اجرایی این طرح مسئول است و بایستی اعتبارات این موضوع، ذیل آن تعریف شود.[۱]

این در حالی است که طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار در هشت ماده و چهار تبصره در تاریخ ۱۳۹۶/۸/۲۳ به تصویب شورای هماهنگی کارگروه ملی طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار رسیده است. علاوه بر این هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۲/۲۹ به پیشنهاد شماره ۲۸۷۹۵ مورخ ۱۳۹۷/۳/۸ معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب کرده است که معاونت امور زنان و خانواده بایستی شاخص‌های این حوزه را با همکاری دستگاه‌های اجرایی تهیه و ابلاغ کند. هرچند این طرح براساس نص بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد اما در دوره دهم مجلس دولت در لایحه «اصلاح بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه» (در دوره دهم) به پیشنهاد معاونت امور زنان خواستار حذف «تأیید برنامه مذکور در هیئت وزیران و تصویب در مجلس

---

۱. طرح توانمندسازي زنان سرپرست خانوار در هشت ماده و چهار تبصره در تاریخ ۱۳۹۶/۸/۲۳ به تصویب شورای هماهنگی کارگروه ملی طرح جامع توانمندسازی زنان سرپرست خانوار رسیده است. علاوه بر این هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۲/۲۹ به پیشنهاد شماره ۲۸۷۹۵ مورخ ۱۳۹۷/۳/۸ معاونت رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده و به استناد اصل یکصد و سي و هشتم قانون اساسي جمهوري اسلامي ایران تصویب کرده است که معاونت امور زنان و خانواده بایستي شاخص‌هاي این حوزه را با همکاري دستگاه‌هاي اجرایي تهیه و ابلاغ کند. هرچند این طرح براساس نص بند «ت» ماده «۸۰» قانون برنامه ششم توسعه باید به تصویب مجلس شوراي اسلامي برسد اما در دوره دهم مجلس دولت در لایحه «اصلاح بند «ت» ماده (۸۰) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه» (در دوره دهم مجلس شوراي اسلامي) به پیشنهاد معاونت امور زنان و خانواده خواستار حذف «تأیید برنامه مذکور در هیئت وزیران و تصویب در مجلس شوراي اسلامي» شد که این پیشنهاد در کمیسیون برنامه و بودجه دوره یازدهم مجلس مورد موافقت قرار نگرفت و رد شد.

شورای اسلامی» شد که این پیشنهاد در کمیسیون برنامه و بودجه دوره یازدهم مجلس مورد موافقت قرار نگرفت و رد شد.

- براساس ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه «کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند به‌منظور تحقق اهداف مندرج در اصول دهم (۱۰)، بیستم (۲۰) و بیست‌ویکم (۲۱) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اهداف سند چشم‌انداز بیست‌ساله و سیاست‌های کلی برنامه ششم و سیاست‌های کلی خانواده مبنی بر «تقویت نهاد خانواده و جایگاه زن در آن و استیفای حقوق شرعی و قانونی زنان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده آنان» و نیز به‌منظور بهره‌مندی جامعه از سرمایه انسانی زنان در فرایند توسعه پایدار و متوازن، با سازماندهی و تقویت جایگاه سازمانی امور زنان و خانواده در دستگاه، نسبت به اعمال رویکرد عدالت جنسیتی برمبنای اصول اسلامی در سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های خود و ارزیابی آثار و تصمیمات براساس شاخص‌های ابلاغی ستاد ملی زن و خانواده شورای عالی انقلاب فرهنگی اقدام کنند.

تبصره «۱»- ریاست جمهوری (معاونت امور زنان و خانواده) موظف است ضمن ارزیابی و تطبیق سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های دستگاه‌ها و رصد مستمر ارتقای شاخص‌های وضعیت زنان و خانواده، گزارش آن را به‌طور سالانه به مجلس شورای اسلامی و هیئت وزیران ارائه نماید». بر این اساس پیگیری ماده (۱۰۱) نیز برعهده معاونت امور زنان گذاشته شده است.

این در حالی است که هیئت وزیران مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۲ آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه را ابلاغ کرد تا دستگاه‌ها با بهره‌مندی از سازوکارهای لازم نسبت به جاری‌سازی این شاخص‌ها در برنامه‌های خود اقدام کنند و ستاد ملی زن و خانواده مسئول پایش و رصد وضعیت این شاخص‌ها شناخته شد.

همچنین در مورد «کمک‌هزینه مهدکودک کارکنان اناث» که در ادارات آموزش و پرورش استان‌ها مشغول به فعالیت هستند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ اعتباری بالغ بر ۲۴۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است، اما امکان نظارت و پیگیری نحوه هزینه‌کرد اعتبار دشوار است.

بر این اساس مناسب‌تر بود جهت شفاف‌تر شدن جداول متفرقه، اعتبارات موضوع‌های یادشده نیز به زیرمجموعه برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های هریک از دستگاه‌های اجرایی در جدول ۱ پیوست ۴ یعنی مصارف دستگاه‌های اجرایی ملی برحسب برنامه و فعالیت منتقل شود. بر این اساس پیشنهاد می‌شود جدول متفرقه به‌شرح زیر اصلاح شود:

جدول ۱۰. پیشنهاد اصلاح ردیف‌های متفرقه و انتقال موضوعات آن به زیرمجموعه برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی مرتبط در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه ۱۴۰۰	دستگاه‌های مرتبط	ذیل برنامه دستگاه	شرح فعالیت پیشنهادی
۵۵۰۰۰۰-۲۳	اعتبارات طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه	۸۰۰۰۰	معاونت امور زنان و خانواده	برنامه راهبری و حمایت از تحکیم خانواده (۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰)	تهیه و نظارت بر طرح توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (موضوع ماده (۸۰) قانون برنامه ششم توسعه)
۵۵۰۰۰۰-۴۰	تقویت نهاد خانواده و جایگاه بانوان در آن موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه	۸۵۰۰۰	معاونت امور زنان و خانواده	برنامه ارزیابی تحقق سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با وضعیت زنان و خانواده (۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰)	تهیه و ارزیابی شاخص‌های عدالت جنسیتی (موضوع اجرای ماده (۱۰۱) قانون برنامه ششم توسعه)
۵۵۰۰۰۰-۵۲	ایفای تعهدات کمک‌هزینه مهدکودک کارکنان اناث ادارات آموزش و پرورش استان‌ها	۲۴۰۰۰۰۰	وزارت آموزش و پرورش	برنامه حمایت از فرهنگیان (۱۸۰۱۰۰۷۰۰)	کمک‌هزینه مهدکودک به مادران شاغل در ادارات

جمع‌بندی

درخصوص لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ فارغ از افزایش یا کاهش اعتبارات دستگاه‌ها یا برنامه‌های ذیل آنها سه پیشنهاد زیر در مورد تبصره‌ها قابل طرح است:

۱. اصلاح بند «الف» تبصره «۱۶» و اضافه کردن شرط سنی برای دریافت تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج جوانان

با توجه به عبارت صدر بند «الف» تبصره «۱۶» که در آن به هدف تسهیلات قرض‌الحسنه یعنی «**حمایت از ازدواج جوانان**» اشاره شده، به‌نظر می‌رسد قرار دادن سقف سنی برای دریافت این تسهیلات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ می‌تواند ایجاد مانعی برای سوءاستفاده از تسهیلات مذکور شود، زیرا بررسی عملکرد وام قرض‌الحسنه ازدواج از سوی بانک مرکزی نشان می‌دهد در ۱۰ ماهه سال ۱۳۹۸ (که تسهیلات ازدواج برای هریک از زوجین سیصد میلیون ریال بوده)، ۹۸۶۲ فرد بالای ۵۰ سال از این تسهیلات استفاده کرده‌اند.[۱]

اما از سویی وابسته کردن تعیین شرط سنی به پیشنهاد مشترک وزارت ورزش و جوانان و بانک مرکزی و سپس تصویب در هیئت وزیران ظرف مدت یک ماه می‌تواند بر روند دریافت تسهیلات تأثیرگذار باشد، زیرا بررسی عملکرد وام ازدواج طی ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۹، نشان می‌دهد که نزدیک به ۴۰ درصد از کل متقاضیان تسهیلات قرض‌الحسنه هنوز وام خود را دریافت نکرده‌اند. **لذا پیشنهاد می‌شود برای جلوگیری از کند شدن روند دریافت تسهیلات ازدواج، شرایط سنی متقاضیان دریافت تسهیلات ازدواج در زمان بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ از سوی مجلس شورای اسلامی و زیر ۵۰ سال تعیین گردد.**

تبصره «۱۶»- بند «الف»- به‌منظور حمایت از ازدواج جوانان، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی، تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به زوج‌هایی که تاریخ عقد ازدواج آنها بعد از ۱۳۹۷/۱/۱ می‌باشد و تاکنون وام ازدواج دریافت نکرده‌اند، با اولویت نخست پرداخت کند. تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج برای هریک از زوج‌ها در سال ۱۴۰۰پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال با دوره بازپرداخت هفت‌ساله با اخذ یک ضامن معتبر و سفته است.

تسهیلات قرض‌الحسنه ازدواج به زوج‌های بالای ۵۰ سال تعلق نمی‌گیرد.

~~شرایط سنی متقاضیان دریافت وام، حداکثر یک ماه پس از ابلاغ این قانون، به پیشنهاد مشترک وزارت ورزش و جوانان و بانک مرکزی تهیه و تصویب هیئت وزیران می‌رسد.~~

۱. گزارش «بررسي مصوبات كميسيون تلفيق لايحه بودجه سال ۱۳۹۹ كل كشور، وام قرض‌الحسنه ازدواج» در مركز پژوهش‌هاي مجلس شوراي اسلامي به شماره مسلسل: ۲۷۰۱۶۹۵۸ ، اسفند ماه ۱۳۹۸.

۲. الحاق یک بند به ذیل تبصره «۱۶» با موضوع «اختصاص وام قرض‌الحسنه تولد فرزند به‌ازای تولد هر فرزند و افزایش آن به‌صورت پلکانی»

کاهش ۱۲ درصدی نرخ موالید در سال ۱۳۹۸ در مقایسه با سال ۱۳۹۷ و افزایش خانواده‌های تک فرزند به ۳۰ درصد خانوارها در سرشماری سال ۱۳۹۵ بر لزوم ارائه مشوق در راستای فرزندآوری تأکید دارد به‌ویژه آنکه هزینه‌های پیش‌روی حفظ سلامت مادر و نوزاد، هزینه تغذیه، پوشاک و لوازم بهداشتی کودک و هزینه‌های آموزشی و فراغتی و ... منجر به نگرانی بسیاری از خانواده‌ها از افزایش تعداد فرزندان شده است. بر این اساس به‌نظر می‌رسد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰، در کنار سایر مصارف منابع قرض‌الحسنه بانکی به موضوع تسهیلات قرض‌الحسنه فرزندآوری پرداخته شود (گفتنی است در سال ۱۳۹۸ درمجموع ۱,۱۹۸,۱۳۵ نوزاد در کشور متولد شده است).

الحاق به تبصره «۱۶»- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با استقرار سامانه تسهیلات قرض‌الحسنه فرزند، از طریق کلیه بانک‌ها و مؤسسات اعتباری از محل پس‌انداز و جاری قرض‌الحسنه نظام بانکی نسبت به پرداخت «تسهیلات قرض‌الحسنه تولد فرزند» به پدر یا مادر با اولویت سرپرست خانوار اقدام نمایند. مبلغ این تسهیلات برای تولد فرزند اول مادر صد میلیون ریال، فرزند دوم مادر دویست میلیون ریال و برای تولد فرزند سوم مادر، سیصد میلیون ریال، فرزند چهارم، چهارصد میلیون ریال و فرزند پنجم پانصد میلیون ریال بدون الزام به سپرده‌گذاری مشمولان با ۶ ماه دوره تنفس و دوره بازپرداخت پنج‌ساله در سال نخست اجرای این قانون تعیین می‌شود. **تبصره** ـ در تسهیل اجرای این حکم، تسهیلات ازدواج جوانان مقرر در قوانین بودجه سنواتی به افراد بالای ۵۰ سال سن، تعلق نمی‌گیرد.

۳. مشخص شدن سهم بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست در ذیل منابع جدول تبصره «۱۴»، بند «۱۵»

یکی از راه‌های مهم در راستای توانمندسازی زنان سرپرست خانوار، سوق دادن کمک‌ها به آنها از سوی دولت به خدمات بیمه‌ای و اجتماعی است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ذیل تبصره «۱۴» بند «۱۳» در مصارف هدفمندی یارانه‌ها علاوه بر اینکه به موضوع «کاهش فقر خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد امام (ره) و سازمان بهزیستی» پرداخته شده در بند «۱۵» پرداخت حق بیمه سهم دولت برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست مورد توجه قرار گرفته است. اما در این بند سهم دولت برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست در کنار سهم دولت برای بیمه اقشار خاص مانند رانندگان حمل‌ونقل، قالیبافان و... گنجانده شده لذا سهم بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست دارای ابهام است. به‌منظور اجرای بهتر این بند مشخص شدن سهم دولت برای بیمه زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست می‌تواند راهگشا باشد.

پیوست‌ها

پیوست ۱. بررسی برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های معاونت امور زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

(میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه/ برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	مجموع اعتبار هزینه‌ای در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبار هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
۱۰۱۰۲۴		معاونت امور زنان و خانواده	۲۵۰۰۰۰	۳۲۵،۰۰۰	۳۰			
۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰		برنامه ارزیابی تحقق سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با وضعیت زنان و خانواده	۵۷،۰۰۰	۵۷،۰۰۰	۰.۰۰			
۱۷۰۳۰۱۶۰۰۵		انجام فعالیت‌های دبیرخانه‌ای ستاد ملی زن و خانواده	۸،۰۰۰	۸،۰۰۰	۰.۰۰	**جلسه**	۱۰۰	۸۰
۱۷۰۳۰۱۶۰۰۶		پایش نظارت و ارزیابی عملکرد وزارتخانه‌ها، دستگاه‌های اجرایی و نهادهای فعال	۱۴،۰۰۰	۱۴،۰۰۰	۰.۰۰	**گزارش**	۶۰	۲۳۳/۳۳۳
۱۷۰۳۰۱۶۰۰۰۷		تدوین، احصا و سنجش شاخص‌های حوزه زنان و خانواده و ارائه گزارش‌های آن	۳۵،۰۰۰	۳۵،۰۰۰	۰.۰۰	**گزارش**	۵۰	۷۰۰
۱۷۰۳۰۱۷۰۰۰		برنامه ارتقای توانمندی‌ها و مشارکت‌های اجتماعی زنان	۷۵۰۰۰	۸۰،۰۰۰	۶.۶			
۱۷۰۳۰۱۷۰۰۱		ارتقای مهارت‌های شغلی زنان	۲۰،۰۰۰	۱۹،۵۰۰	-۲.۵	**نفر**	۸۵/۰۰۰	۲۲۹/۴۱۱
۱۷۰۳۰۱۷۰۰۲		برگزاری مراسم روز زن	۲،۰۰۰	۳،۰۰۰	۵۰	**مراسم**	۱	۳،۰۰۰
۱۷۰۳۰۱۷۰۰۳		تشویق زنان ایثارگر، هنرمند، محقق، نویسنده، کارآفرین و نخبه	۱،۰۰۰	۱،۵۰۰	۵۰	**نفر**	۵۰	۳۰
۱۷۰۳۰۱۷۰۰۴		حمایت از بانک‌های اطلاعاتی در حوزه زنان و خانواده	۵،۰۰۰	۹،۰۰۰	۸۰	**سامانه**	۱۰	۹۰۰
۱۷۰۳۰۱۷۰۰۵		حمایت از تعاونی‌ها و تشکل‌های بانوان	۴۷،۰۰۰	۴۷،۰۰۰	۰.۰۰	**تشکل**	۲۰۰	۲۳۵
۱۷۰۳۰۶۱۰۰۰		برنامه راهبری و حمایت از تحکیم خانواده	۶۵،۰۰۰	۱۲۸،۰۰۰	۹۶,۹۲			

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه/ برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	مجموع اعتبار هزینه‌ای در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبار هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
۱۷۰۳۰۶۱۰۰۲		حمایت و نظارت بر اجرای طرح‌های ارتقای وضعیت بهداشت جسمی و روانی و وضعیت اجتماعی و فرهنگی اعضای خانواده	۲۵،۰۰۰	۲۵،۰۰۰	۰.۰۰	طرح	۴۰	۶۲۵
۱۷۰۳۰۶۱۰۰۳		حمایت از برنامه‌های آموزشی و طرح‌های فرهنگی	۲۸،۰۰۰	۹۰،۰۰۰	۲۲۱.۴۲	طرح	۴۸۵	۱۸۵/۵۶۷
۱۷۰۳۰۶۱۰۰۴		برگزاری نشست‌ها و نمایشگاه‌ها و مراسم روز ملی خانواده	۱۲،۰۰۰	۱۳،۰۰۰	۸,۳	همایش	۱۰۰	۱۳۰
۱۷۰۸۰۱۵۰۰۰		برنامه پژوهش‌های کاربردی در امور زنان و خانواده	۵۳۰۰۰	۶۰،۰۰۰	۱۳.۲۰			
۱۷۰۸۰۱۵۰۰۲		گردآوری و تحلیل داده‌های آماری مرتبط با شاخص‌های عدالت جنسیتی	۲۰۰۰۰	۲۷،۰۰۰	۳۵	شاخص	۵۰	۵۴۰
۱۷۰۸۰۱۵۰۰۳		تولید، تأمین و تحلیل داده‌های آماری	۲۱۰۰۰	۲۱،۰۰۰	۰.۰۰	گزارش	۵۰	۴۲۰
۱۷۰۸۰۱۵۰۰۴		تحقیق مطالعه مشاوره و ترجمه درخصوص مسائل زنان	۱۲۰۰۰	۱۲،۰۰۰	۰.۰۰	طرح	۶۰	۲۰۰

پیوست ۲. بررسی برنامه‌ها و شرح فعالیت‌های شورای فرهنگی ـ اجتماعی زنان و خانواده در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ (میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی شماره دستگاه برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	مجموع اعتبار هزینه‌ای در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبار هزینه‌ای در لایحه بودجه ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی سنجه عملکرد	مقدار	هزینه واحد
۱۱۳۶۰۰	دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی (شورای فرهنگی ـ اجتماعی زنان)	۴۰۰۰۰	۳۰،۳۹۲	-۲۴/۰۲			
۱۷۰۳۰۳۳۰۰۰	برنامه سیاستگذاری در امور زنان و تحکیم خانواده و تعالی جمعیت[1]	۴۰۰۰۰	۳۰،۳۹۲	-۲۴/۰۲			
۱۷۰۳۰۳۳۰۰۲	راهبری و ساماندهی فعالیت‌های فرهنگی ـ اجتماعی زنان	۴۰۰۰۰	۲۱،۵۳۹	-۴۶/۱۵	سند	۲۳	۹۳۶/۴۷۸
۱۷۰۳۰۳۳۰۰۴	هماهنگی فعالیت‌های مربوط به تعالی خانواده	۰	۸،۸۵۳	۱۰۰	جلسه	۴۸	۱۸۴/۴۳۸
۱۷۰۸۰۰۱۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۰	۰	۰			
۱۷۰۸۰۰۱۰۶۳	انجام پژوهش‌های کاربردی مرتبط با امور زنان و تحکیم خانواده	۰	۰	۰			

۱. عنوان این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ «برنامه سیاستگذاري در امور زنان و تحکیم خانواده» بوده و به «تعالي جمعیت» در آن اشاره نشده بوده است.

پیوست ۳. اعتبارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

(میلیون ریال)

شماره دستگاه برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	مجموع اعتبار در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبار در لایحه بودجه ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
					سنجه عملکرد	مقدار	هزینه واحد
۱	شرکت سهامی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۲۰۱۸۸۱۰	۲۹۱۸۸۱۰	۵۸/۴۴			
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۰	برنامه تولید آثار متناسب تربیتی و پرورشی کودکان و نوجوانان	۶۳۰۶۰۰	۱۳۸۳۱۷۵	۱۱۹/۳۴	اثر	۳۴۵	۱۸۲۷
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۱	طراحی نمونه‌سازی و بازتولید وسایل سرگرم‌کننده برای کودکان و نوجوانان	۳۵۰۰	۱۲۰۰۰	۲۴۲/۸۵	محصول	۱۰۰۰۰	۰/۳۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۲	کتاب تجدید چاپی کودک و نوجوان	۲۱۲۵۰۰	۲۴۵۰۰۰	۱۵/۲۹	نسخه	۸۵۰۰۰۰	۰/۲۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۳	تولید محتوا در حوزه کودک و نوجوان برای کانون مجازی	۶۰۰۰۰	۵۰۷۶۰۰	۷۴۵	اثر ـ محتوا	۶۰۰	۱۰۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۴	تولید وسایل سرگرم‌کننده برای کودکان و نوجوانان	۵۵۰۰	۱۴۰۰۰	۱۵۴/۵۴	محصول	۱۰۰۰۰	۰/۵۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۵	کتاب چاپ اول کودک و نوجوان	۱۵۰۰۰۰	۲۷۳۰۰۰	۸۲	نسخه	۵۰۰۰۰۰	۰/۳۰۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۶	نظارت فرایندی بر طراحی ساخت واردات و توزیع اسباب‌بازی در کشور	۱۲۰۰۰	۱۹۹۵۰	۶۶/۲۵	اسباب‌بازی	۳۰۰۰	۴
۱۷۰۳۰۰۹۰۰۷	تولید و اجرای تئاتر مدرسه‌ای و سیار برای کودکان و نوجوانان	۴۰۰۰	۴۹۷۵	۲۴/۳۷	اجرا	۵۰۰	۸
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۲	تولید و اجرای تئاتر صحنه‌ای برای کودکان و نوجوانان	۲۷۰۰۰	۴۱۲۵۰	۵۲/۷۷	اجرا	۵۴۰	۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۳	فیلم کوتاه کودک و نوجوان	۲۰۴۰۰	۳۰۰۰۰	۴۷/۰۵	دقیقه	۱۷۰	۱۲۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۴	تولید نشر و اجرای سرود و موسیقی کودک و نوجوان	۷۰۰	۱۴۰۰	۱۰۰	عنوان	۴	۱۷۵
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۵	فیلم بلند برای کودک و نوجوان	۶۰۰۰۰	۱۰۸۰۰۰	۸۰	دقیقه	۲۴۰	۲۵۰
۱۷۰۳۰۰۹۰۱۶	تولید انیمیشن برای کودکان و نوجوانان	۷۵۰۰۰	۱۲۶۰۰۰	۶۸	دقیقه	۳۰۰	۲۵۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۰۰	برنامه رشد و پرورش فکری کودکان و نوجوانان	۱۳۳۸۲۱۰	۱۵۳۵۶۳۵	۱۴/۷۵	کودک ـ نوجوان	۱۷۸۴۲۸	۷/۵۰۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۱۲	انجام فعالیت‌های ادبی در مراکز کانون برای کودکان و نوجوانان	۱۴۰۷۰۰	۱۲۶۶۰۰	-۱۰/۰۲	نفر ـ دفعه	۷۰۰۰۰۰	۰/۱۹۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۱۰	انجام فعالیت‌های فرهنگی در مراکز کانون برای کودکان و نوجوانان	۶۶۵۸۲۰	۷۳۵۰۰۰	۱۰/۳۹	نفر ـ دفعه	۲۴۶۶۰۰۰	۰/۲۶۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۱۱	انجام فعالیت‌های هنری برای کودکان و نوجوانان	۳۳۰۰۵۰	۳۴۰۰۰۰	۳/۰۱	نفر ـ دفعه	۱۱۵۰۰۰۰	۰/۲۷۵
۱۷۰۳۰۲۹۰۰۴	برگزاری جشنواره‌های ملی و بین‌المللی	۲۹۷۰۰	۲۴۵۰۰	-۱۷/۵۰	جشنواره	۹	۳۳۰۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۰۵	برگزاری جشنواره بومی و منطقه‌ای	۸۹۹۰	۹۳۰۰	۳/۴۴	جشنواره	۳۱	۲۹۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۱۴	حمایت، توسعه، نشر و اجرای آثار فرهنگی و هنری کودک و نوجوان اقوام و نواحی کشور	۴۰۳۰۰	۳۱۰۰۰	-۲۳/۰۷	اثر	۳۱۰۰۰	۱۳۰۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۱۳	امداد فرهنگی بهبود و ارتقای دسترسی کودکان و نوجوانان مناطق محروم روستایی، عشایری و مرزی به فعالیت‌ها	۱۵۳۸۴۰	۲۵۰۴۲۵	۶۲/۷۸	کودک ـ نوجوان	۶۰۰۰۰	۲/۵۰۰
۱۷۰۳۰۲۹۰۱۵	تقویت فرهنگ کتابخوانی در مناطق محروم و روستایی از طریق تأمین معرفی و افزایش دسترسی به کتاب	۱۸۸۱۰	۱۸۸۱۰	۰	نسخه	۷۵۲۴۰	۰/۲۵۰

پیوست ۴. شرح فعالیت‌های مرتبط با حوزه زنان و خانواده ذیل دستگاه‌های اجرایی(اعتبارات پراکنده)

(میلیون ریال)

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
سازمان بهزیستی کشور ۱۳۱۵۰۰	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰- توسعه خدمات بیمه‌ای	حق بیمه پایه بازنشستگی زنان سرپرست خانوار روستایی	۱۴۶۶۸۸	۱۹۱۰۰۰	۳۰/۲۰	نفر	۵۸۳۴۴	۳/۲۷۴
		حق بیمه آتیه فرزندان تحت سرپرستی	۴۴۹۲۴	۶۰۰۰۰	۳۳/۵۵	نفر	۲۲۴۶۲	۲/۶۷۱
		حق بیمه پایه بازنشستگی زنان سرپرست خانوار شهری	۷۰۸۷۵۴	۹۰۰۰۰۰	۲۶/۹۸	نفر	۵۵۰۰۰	۱۶/۳۶۴
	برنامه توسعه خدمات حمایتی خانواده، زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست[1]	زنان سرپرست خانوار تحت پوشش دریافت‌کننده سرمایه کار	۹۳۰۵۳	۱۰۰۰۰۰	۷/۴۶	نفر	۱۰۰۰	۱۰۰
		کمک‌هزینه آماده‌سازی شغلی زنان سرپرست خانوار تحت پوشش	۱۳۰۲۷۴	۳۰۰۰۰	-۷۶/۹۷	نفر	۵۰۰۰	۶
		کمک‌هزینه سلامت جسمی و روانی زنان خانواده‌های نیازمند تحت پوشش	۳۷۲۲۱	۴۰۰۰۰	۷/۴۶	نفر	۳۰۰۰	۱۳/۳۳۳
		زنان تحت پوشش دریافت‌کننده کمک هزینه لوازم ضروری[2]	۶۷۶۷۵	۷۰۰۰۰	۳/۴۳	نفر	۴۰۰۰	۱۷/۵۰۰
		زنان تحت پوشش خدمات مالی خرد	۱۰۱۵۱۲	۱۲۰۰۰۰	۱۸/۲۱	نفر	۴۰۰۰۰	۳
		کمک‌هزینه خرید جهیزیه مددجویان تحت پوشش	۵۵۸۳۲	۷۰۰۰۰	۲۵/۳۷	نفر	۵۰۰۰	۱۴
		مددجویان دریافت‌کننده تسهیلات اشتغال	۵۰۳۲۳	۵۰۰۰۰	-۰/۶۴۱	نفر	۱۰۰۰	۵۰
		نظارت بر طرح‌های اشتغال خانواده زنان	۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰	مورد	۱۰۰۰	۱۰
		مددکاری برای ارائه خدمات حمایتی به زنان	[3]۰	۷۵۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۳۰۰۰۰۰	۲/۵
		تدوین ضوابط خدمات حمایتی زنان [4]	۰	۴۰۰۰۶۹	۱۰۰	ضابطه	۲۰۰۰۰	۲۰/۰۰۳
		زنان تحت پوشش دریافت‌کننده کمک‌هزینه تأمین، تعمیر	۰	۳۵۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۳۵۰۰۰	۱۰

۱. این برنامه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، به‌صورت کلي و تحت عنوان «توسعه خدمات حمايتي» بوده كه دربردارنده شرح فعاليت‌هايي مانند «خدمات حمايتي زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست»، «توسعه خدمات حمايتي كودكان و نوجوانان تحت پوشش» و ... بوده است. اما در لايحه بودجه سال ۱۴۰۰ اين برنامه‌ها از يكديگر تفكيك شده‌اند.

۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «کمک‌هزینه لوازم ضروری مددجویان تحت پوشش» تعریف شده است.

۳. در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ شرح فعاليتي با عنوان «مددكاري خدمات حمايتي» با اعتبار ۵۵۷۷۴۲ وجود دارد كه به‌دليل عدم مشخص بودن مخاطبان اين فعاليت قابليت انطباق با رديف موجود در لايحه بودجه ۱۴۰۰ را ندارد.

۴. در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ شرح فعاليتي با عنوان «تدوين ضوابط خدمات حمايتي» وجود داشته كه در لايحه بودجه سال ۱۴۰۰ ذيل هر برنامه به تفكيك تدوين ضوابط خدمات حمايتي آمده است. لذا با توجه به عدم امكان تفكيك‌پذيري بودجه سال ۱۳۹۹ قابليت انطباق وجود ندارد.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
		و اجاره مسکن[1]						
		کمک‌هزینه تأمین ودیعه مسکن زنان سرپرست خانوار	۶۷۱۱۸	۷۰۰۰۰	۴/۲۹	نفر	۲۰۰۰	۳۵
		مستمری خانوارهای نیازمند تحت پوشش	۱۵۴۴۱۴۷	۳۵۵۰۰۰۰	۱۲۹/۹	خانوار	۲۱۰۰۰۰	۱۶/۹۰۵
		کمک‌هزینه تغذیه مادران باردار و شیرده نیازمند تحت پوشش	۲۸۶۳۷	۳۰۰۰۰	۴/۷۵	نفر	۵۰۰۰	۶
	برنامه توسعه خدمات حمایتی کودکان و نوجوانان تحت پوشش	کودکان تحت پوشش خدمات آموزشی، فرهنگی، ورزشی و هنری	۱۷۲۸۰۳	۲۱۰۰۰۰	۲۱/۵۲	نفر	۴۰۰۰۰	۵/۲۵۰
		کمک‌هزینه پوشاک فرزندان تحت سرپرستی	۳۱۰۵۱	۴۰۰۰۰	۲۸/۸۲	نفر	۱۰۰۰۰	۴
		کمک هزینه بهبود تغذیه کودکان معلول مراکز روزانه	۱۲۵۶۲۲	۱۳۰۰۰۰	۳/۴۸	نفر	۵۰۰۰۰	۲/۶۰۰
		فرزندان تحت سرپرستی دریافت‌کننده کمک‌هزینه ترخیص[2]	۱۶۱۹۷۷	۲۲۰۰۰۰	۳۵/۸۲	نفر	۱۰۰۰	۲۲۰
		کمک‌هزینه تغذیه کودکان خانواده‌های دارای فرزند چندقلو	۱۲۵۲۸۶	۲۷۰۰۰۰	۱۱۵/۵	نفر	۴۰۰۰۰	۶/۷۵۰
		کودکان خیابانی ساماندهی شده	۳۸۶۱۰۵	۱۱۳۰۰۰۰	۱۹۲/۶۶	خانوار	۱۱۰۰۰	۱۰۲/۷۲۷
		کمک‌هزینه شهریه مهدکودک‌های خانواده‌های کم‌درآمد	۲۰۰۰۶۳	۲۰۰۰۰۰	-۰/۰۳	نفر	۳۶۰۰۰	۵/۵۵۶
		پرداخت کمک‌هزینه نگهداری کودکان در شیرخوارگاه‌ها، مراکز و مؤسسات غیردولتی	۶۸۲۹۷۴	۹۰۰۰۰۰	۳۱/۷۷	نفر	۱۳۰۰۰	۶۹/۲۳۱
		هزینه درمان و نگهداری کودکان مجهول‌الهویه	۹۸۴۳۹	۱۰۰۰۰۰	۱/۵۸	نفر	۱۰۰۰۰	۱۰
		تأمین یک وعده غذای گرم کودکان مهد روستایی	۷۵۴۴۰۳	۴۰۰۰۰۰	-۴۶/۹۷	نفر	۲۰۰۰۰۰	۲
		کمک‌هزینه دانش‌آموزان شین‌آباد	۱۰۷۳۹	۱۴۰۰۰	۳۰/۳۶	نفر	۲۶	۵۳۸/۴۶۲
		کمک‌هزینه تحصیلی دانش‌آموزان تحت پوشش	۷۱۵۹۲	۱۰۰۰۰۰	۳۹/۶۸	نفر	۳۵۰۰۰	۲/۸۵۷
		کمک‌هزینه نگهداری کودکان در خانواده	۹۰۷۵۱۲	۱۱۳۰۰۰۰	۲۴/۵۱	نفر	۲۰۰۰۰	۵۶/۵۰۰
		کمک‌هزینه نگهداری کودکان کار	۱۱۶۲۷۰	۱۴۰۰۰۰	۲۰/۴۰	نفر	۱۰۰۰۰۰	۱/۴۰۰

۱. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «کمك به تأمین، تعمیر و اجاره مسکن نیازمندان» اعتبار دریافت کرده است.
۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «هزینه ترخیص فرزندان تحت سرپرستی» تعریف شده است.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
		کمک‌هزینه به بهبود تغذیه کودکان مبتلا به بیماری‌های متابولیک	۱۱۱۶۷	۱۶۰۰۰۰	۱۳۳۲/۷۹	نفر	۲۰۰۰	۸۰
		کمک به تأمین شهریه مهدکودک کودکان معلول خانواده‌های کم‌درآمد	۱۸۶۱۰	۲۰۰۰۰	۷/۴۶	نفر	۱۰۰۰	۲۰
		کمک‌هزینه روزانه فرزندان تحت سرپرستی	۱۱۳۲۱	۲۰۰۰۰	۷۶/۶۶	نفر	۳۰۰۰	۶/۶۶۷
		تدوین ضوابط خدمات حمایتی کودکان و نوجوانان تحت پوشش	۰	۳۳۱۲۵۱	۱۰۰	ضابطه	۵۰۰۰	۶۶/۲۵۰
		مددکاری برای ارائه خدمات حمایتی به کودکان و نوجوانان تحت پوشش	۰	۱۱۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۵۰۰۰۰	۲/۲۰۰
	برنامه توسعه خدمات سلامت اجتماعی	هزینه خدمات مشاوره و آزمایش ژنتیک	۴۳۲۴۷۸	۵۷۶۹۳۳	۳۳/۴۰	نفر	۱۵۰۰۰۰۰	۰/۳۸۵
		کمک‌هزینه خدمات پایگاه‌های سلامت اجتماعی و گروه‌های همیار	۶۳۶۲۱	۸۰۰۰۰	۲۵/۷۴	نفر	۲۰۰۰۰۰	۰/۴۰۰
		دانش‌آموزان تحت پوشش برنامه سلامت اجتماعی	۶۵۱۳۷	۴۵۰۰۰	-۳۰/۹۱	نفر	۱۴۰۰۰۰	۰/۳۲۱
		هزینه خدمات غربالگری ژنتیک	۲۱۸۶۱۰	۲۷۰۰۰۰	۲۳/۵۰	نفر	۵۰۰۰۰	۵/۴۰۰
		افراد تحت پوشش برنامه غربالگری ناشنوایی و نابینایی کودکان	۲۲۷۷۹۴	۲۸۰۰۰۰	۲۲/۹۱	نفر	۴۰۰۰۰۰۰	۰/۰۷۰
		زنان و دختران در معرض آسیب و آسیب‌دیده تحت پوشش خدمات حمایتی	۲۳۶۸۶۳	۴۰۰۰۰۰	۶۸/۸۷	نفر	۵۰۰۰	۸۰
		کمک به مددکاری اجتماعی در مراقبت از خانواده در معرض طلاق	۲۶۸۴۷	۳۵۰۰۰	۳۰/۳۶	خانوار	۲۰۰۰۰	۱/۷۵۰
	برنامه توسعه خدمات توانبخشی	کمک‌هزینه مراقبت، نگهداری و توانبخشی معلولان و بیماران روانی مزمن در خانواده	۱۰۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰۰	-۱۰	نفر	۱۰۰۰۰	۹۰
	۱۹۰۴۰۰۴۰۰۰- توسعه خدمات توانبخشی	کمک‌هزینه کودکان ناشنوا جهت کاشت حلزون	۸۰۵۴۱	۱۰۰۰۰۰	۲۴/۱۶	نفر	۲۰۰۰۰	۵
		کمک‌هزینه مراقبت، نگهداری و توانبخشی معلولان، سالمندان و بیماران روانی مزمن در خانواده	۸۶۸۰۵۶	۱۲۵۲۹۹۷	۴۴/۳۴	نفر	۳۰۰۰۰	۴۱/۷۶۷

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
		دانش‌آموزان و دانشجویان معلول نیازمند دریافت‌کننده کمک‌هزینه آموزش[1]	۱۴۲۵۸۱	۱۸۰۰۰۰	۲۶/۲۴	نفر	۳۰۰۰۰	۶
سازمان بهزیستی کشور - کمک به مرکز تحقیقات ژنتیک میبد[2] یزد ۱۳۱۵۲۰	برنامه توسعه خدمات سلامت اجتماعی ۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰	کمک‌هزینه خدمات مشاوره و آزمایش ژنتیک	۲۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	-۲۵	نفر	۱۵۰۰۰	۱
		کمک‌هزینه خدمات غربالگری ژنتیک	۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	۲۰۰	نفر	۱۵۰۰۰	۱
کمیته امداد امام خمینی (ره)	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰- برنامه توسعه خدمات بیمه‌ای	حق بیمه پایه اجتماعی زنان سرپرست خانوار شهری مورد حمایت	۱۵۵۰۰۰۰	۱۹۳۷۵۰۰	۲۰	بیمه شده	۱۰۸۰۰۰	۱۷/۹۴۰
	۱۹۰۲۰۰۱۰۱۷- برنامه حمایت از خانواده زندانیان نیازمند	مستمری خانوارهای مورد حمایت	۰	۸۵۱۵۱۰	۱۰۰	خانوار	۵۰۰۰۰	۱۷/۰۳۰
		کمک‌هزینه ودیعه و اجاره‌بها مسکن مددجویان	۰	۳۴۸۴۹۰	۱۰۰	نفر	۱۳۹۰۰	۲۵/۰۷۱
		کمک‌هزینه تأمین لوازم ضروری زندگی مددجویان	۰	۲۰۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۵۰۰۰	۴۰
		کمک‌هزینه فرانشیز و خدمات ویژه درمان مددجویان	۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۱۵۰۰۰۰	۰/۶۶۷
		کمک موردی به مددجویان مورد حمایت	۰	۴۰۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۱۴۰۰۰۰	۲/۸۵۷
		مددجویان بهره‌مند از خدمات مشاوره‌ای	۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۵۰۰۰۰	۲
	۱۹۰۳۰۰۱۰۰۰- برنامه توسعه خدمات حمایتی[3]	کمک‌هزینه تغذیه کودکان دچار سوء تغذیه	۱۱۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰	-۲۷/۲۷	نفر	۴۴۰۰۰	۱۸/۱۸۲
		کمک‌هزینه نگهداری دانش‌آموزان در خوابگاه‌ها و کانون‌های فرهنگی	۴۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	-۷۵	نفر	۱۳۵۰	۷۴/۰۷۴
		کمک‌هزینه دانشجویان مراکز دولتی و دانش‌آموزان تحت پوشش	۴۰۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	۲۵	نفر	۳۵۷۰۰۰	۱/۴۰۱

۱ . این ردیف شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تحت عنوان «کمک‌هزینه دانش‌آموزان و دانشجویان معلول نیازمند» اعتبار دریافت کرده است.

۲. این مرکز در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به‌صورت اختصاصي اعتبار دریافت کرده است، در صورتي که اعتبار آن در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ ذیل سازمان بهزیستي و به‌عنوان اعتبار کمکي، پیشنهاد شده است.

۳. این برنامه دربردارنده فعالیت‌هاي مختلفي در مورد خدمات حمایتي به مددجویان و خانوارهاي تحت پوشش آنان مانند «مستمري خانوارهاي تحت پوشش»، «کمك‌هزینه ودیعه و اجاره‌بها مسکن مددجویان»، «کمك‌هزینه ساخت مسکن مددجویان» و... مي‌باشد اما در این جدول تنها اعتبارات فعالیت‌هایي قرار گرفته که در آن مستقیماً کودکان و زنان مورد نظر قرار گرفته‌اند.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
		مددجویان مورد حمایت برنامه‌های آموزش مهارت‌های زندگی	۷۶۸۳۰۰	۶۸۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۳۴۰۰۰۰	۲
		کمک‌هزینه تغذیه مادران باردار و شیرده	۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۱۱۰۰	۱۸/۱۸۲
		دانشجویان و دانش‌آموزان مورد حمایت خدمات فرهنگی	۰	۱۵۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۳۷۵۰۰	۴
وزارت ورزش و جوانان	۱۷۰۲۰۱۳۰۰۰- برنامه توسعه ورزش بانوان	اجرای طرح سنجش و تهیه نرم آمادگی جسمانی بانوان	۰	۷۵۰۰۰	۱۰۰	مورد	۵۰۰	۱۵۰
		کمک به فدراسیون‌ها و هیئت‌های ورزشی بانوان[1]	نامعلوم	۲۰۰۰۰۰	نامعلوم	فدراسیون - هیئت	۱۳۰۴۴	۱۳/۰۴۴
		اجرای طرح ملی سنجش ساختار قامتی ویژه زنان و دختران روستایی و آموزش مربیان آمادگی جسمانی مرتبط با طرح	۰	۶۰۰۰۰	۱۰۰	مرکز	۶۰۰۰	۱۰
		حمایت از برگزاری المپیاد استعدادهای ورزش دختران روستایی	۰	۲۵۰۰۰	۱۰۰	تعداد المپیاد	۳۱	۸۰۶/۴۵۲
		حمایت از برگزاری تورها، نمایشگاه‌ها، همایش‌ها و جشنواره‌های فرهنگی- ورزشی بانوان	۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰	رویداد	۳۰۰	۳۳/۳۳۳
		حمایت از اجرای طرح ملی فراغت با ورزش ویژه بانوان[2]	۱۰۴۵۲۲	۱۰۰۰۰۰	-۴/۳۲	مورد	۳	۳۳/۳۳۳
		برگزاری دوره‌های آموزشی حضوری و مجازی	۰	۲۰۰۰۰	۱۰۰	دوره	۷۰	۲۸۵/۷۱۴
		اجرای طرح‌های ملی در حوزه ورزش بانوان	۰	۵۰۰۰۰	۱۰۰	طرح	۴	۱۲۵۰۰
		کمک به اجرای مصوبات شورای مناطق ورزش بانوان	۰	۵۰۰۰	۱۰۰	مصوبه	۱۲۵	۴۰
	۱۷۰۳۰۵۶۰۰۰- برنامه حمایت و هدایت امور فرهنگی و تربیتی و تقویت سرمایه اجتماعی جوانان	کمک به بزرگداشت هفته ازدواج در سراسر کشور	۰	۵۵۴۸۰	۱۰۰	جشنواره	۴۲۹	۱۲۹/۳۲۴
		حمایت از مراکز مشاوره ازدواج و تحکیم خانواده	۸۷۶۱۷	۱۴۲۶۴۳	۶۲/۸۰	مرکز	۵۰۰	۲۸۵/۲۸۶
		حمایت از برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در زمینه ازدواج	۱۸۵۹۳۸	۲۳۴۷۴۶	۲۶/۲۴	دوره ـ کارگاه	۷۷۲۰	۳۰/۴۰۸

۱. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «کمك به فدراسیون‌ها و هیئت‌هاي ورزشي (به‌منظور فعالیت‌های ورزش همگانی و بانوان)» اعتبار دریافت کرده است.
۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «حمایت از طرح اوقات فراغت بانوان با ورزش (شهري ـ روستايي)» اعتبار دریافت کرده است.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
		حمایت از تولیدات فرهنگی در زمینه ازدواج	۷۰۰۰	۲۴۸۰۰	۲۵۴/۲۸	مورد	۶۲	۴۰۰
		حمایت از دوره‌های دانش‌افزایی مدیران مراکز مشاوره تخصصی ازدواج و خانواده	۰	۶۳۹۹	۱۰۰	دوره	۴	۱۶۰۰
		حمایت از فرهنگ‌سازی و فرزندآوری زوج‌های جوان در راستای سیاست‌های جمعیت	۰	۱۲۴۰۲	۱۰۰	برنامه	۶۲	۲۰۰
مؤسسه آموزش و ترویج جهاد کشاورزی	۱۸۰۲۰۴۳۰۰۰- برنامه آموزش زنان روستایی	ارتقای توانمندی اقتصادی زنان روستایی	۳۳۵۰۰	۳۹۹۰۰	۱۹/۱۰	نفر ساعت	۵۷۰۰۰۰	۰/۰۷۰
		ارتقای مهارت‌های فراوری و کاهش ضایعات محصولات کشاورزی	۳۳۵۰۰	۳۳۶۰۰	۰/۲۹	نفر ساعت	۴۸۰۰۰۰	۰/۰۷۰
		کارورزی و تثبیت مهارت‌های زنان روستایی	۲۹۰۰۰	۴۳۵۰	-۸۵	پروژه	۵۰	۸۷
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۷۰۳۰۱۸۰۰۰- برنامه حمایت از توسعه و الگوسازی مد و لباس اسلامی ـ ایرانی	حمایت از طراحی، تولید، عرضه و ترویج نمادها و الگوهای مد و لباس اسلامی ایرانی	۳۳,۰۴۰	۲۷۰۰۰	-۱۸/۲۸	طرح	۲۰	۱۳۵۰
		حمایت از فعالیت‌های بین‌المللی مد و لباس اسلامی ـ ایرانی	۱۱,۰۰۰	۱۲۰۰۰	۹/۰۹	طرح	۳۳	۳۶۳/۶۳۶
		نظارت بر فعالیت‌های مد و لباس	۲۰,۹۶۰	۳۵۰۰۰	۶۶/۹۸	مورد	۷۰۰۰	۵
		شناسایی و ساماندهی دست‌اندرکاران حوزه مد و لباس اسلامی ـ ایرانی	۱۵,۰۰۰	۲۸۰۰۰	۸۶/۶۶	طرح	۶۶	۴۲۴/۲۴۲
وزارت کشور	۱۰۰۲۰۱۸۰۰۰- برنامه کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی[1]	ساماندهی کودکان خیابانی و کار و مقابله با تکدی‌گری	۰	۱۵۰۰۰۰	۱۰۰	مورد	۷۵۰۰	۲۰
		کنترل و کاهش طلاق	۲۹۶۳۵۲	۳۰۰۰۰۰	۱/۲۳	مورد	۸۳۳۳۳	۳/۶۰۰
		کنترل و کاهش مفاسد اخلاقی	۵۹۲۷۰۴	۸۰۰۰۰۰	۳۴/۹۷	مورد	۱۱۰۰	۱۳۶۳/۶۳۶
	۱۰۰۲۱۱۹۰۰۰- برنامه توسعه حمایت‌های اجتماعی	توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و آسیب‌دیده اجتماعی	۰	۷۷۰۰۰	۱۰۰	نفر	۱۰۰۰۰	۷/۷۰۰
		حمایت از جذب و نگهداشت کودکان بازمانده از تحصیل	۰	۷۰۰۰۰	۱۰۰	نفر	۱۰۰۰۰	۷
		حمایت از پیشگیری‌های رشدمدار و تربیت اوان کودکی	۰	۱۲۷۰۰۰	۱۰۰	نفر	۱۲۷۰۰۰	۱

۱. این برنامه در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «برنامه رصد و کنترل آسیب‌هاي اجتماعي» تعریف شده است.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
سازمان بیمه سلامت[1]	۱۹۰۲۰۱۵۰۰۰- برنامه توسعه خدمات بیمه درمان	حق بیمه پایه سلامت کودکان مجهول‌الهویه	۲۵۸۱۳	۳۹۰۰۰	۳۴/۹۷	نفر	۶۰۰۰	۶/۵۰۰
		حق بیمه پایه سلامت زندانیان و خانواده‌های آنان	۱۱۸۶۲۳۸	۱۸۰۰۰۰۰	۵۱/۷۴	خانوار	۱۵۶۰۰۰	۱۱/۵۳۸
صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر	۱۹۰۲۰۰۱۰۰۰- توسعه خدمات بیمه‌ای	حق بیمه پایه اجتماعی زنان خانه‌دار متأهل[2]	۱۲۴۸۳۰	۱۲۴۸۳۰	۰	بیمه شده	۳۱۱۰۰	۴/۰۱۴
وزارت دادگستری	۱۰۰۲۰۲۳۰۰۰- برنامه تعامل و هماهنگی بین‌المللی	گزارش عملکرد حقوق کودک[3]	۳۹۶۰۷	۴۵۳۴۸	۱۴/۴۹	گزارش	۴۴	۱۰۳۰/۶۳۶
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری- امور علمی، فرهنگی و آموزشی	۱۸۰۳۰۳۴۰۰۰- برنامه توسعه همکاری‌های علمی، فرهنگی و آموزشی بین‌المللی در آموزش عالی	کمک به مرکز راهبردی اتحادیه جهانی اساتید مسلمان و شبکه علمی زنان دانشمند جهان اسلام	۶۳,۰۰۰	۶۳۰۰۰	۰	مرکز	۲	۳۱۵۰۰
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها	۱۷۰۱۰۱۹۰۰۰- برنامه حمایت و هدایت فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی دینی در دانشگاه‌ها	اجرای طرح ملی ازدواج دانشجویی	۱۲۳,۱۹۰	۱۳۷۰۰۰	۱۱/۲۱	زوج	۳۰۰۰۰	۴/۵۶۷
ستاد مبارزه با مواد مخدر	۱۹۰۳۰۰۳۰۰۰- برنامه پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر و روانگردان	تقویت مهارت‌های پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر در خانواده[4]	۲۴۲۷۷۵	۲۶۷۴۱۷	۱۰/۱۵	نفر	۵۰۰۰۰۰	۰/۵۳۵

۱. مجموع اعتبار لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از نوع یارانه بوده است.
۲. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «حق بیمه پایه اجتماعي زنان خانه‌دار متأهل (سهم دولت)» تعریف شده است.
۳. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «گزارش دوره‌ای عملکرد دستگاه‌های ذی‌ربط در حقوق کودک» تعریف شده است.
٤. این شرح فعالیت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با عنوان «افراد آموزش‌دیده در برنامه‌هاي پیشگیري از سوء مصرف مواد مخدر در خانواده» تعریف شده است.

عنوان دستگاه	برنامه	شرح فعالیت	مجموع اعتبارات در قانون بودجه سال ۱۳۹۹	مجموع اعتبارات در لایحه بودجه سال ۱۴۰۰	درصد رشد	هدف کمی		
						سنجه عملکرد	مقدار	بهای تمام شده
وزارت آموزش و پرورش – فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان	۱۸۰۱۰۱۸۰۰۰-برنامه پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان	پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی به دانش‌آموزان و والدین	۲۱,۷۰۰	۳۰۸۵۲	۴۲/۱۷	نفر	۲۵۶۰۰۰۰	۰/۰۱۲
سازمان تبلیغات اسلامی	۱۷۰۱۰۰۷۰۰۰- برنامه ساماندهی و ارتقای فعالیت‌های فرهنگی ـ دینی	تقویت بنیاد خانواده و حلقه‌های میانی	۲۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۰	مورد	۲۴	۸۳۳۳/۳۳۳
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی	۱۸۰۴۰۵۳۰۰۰- برنامه توسعه علوم انسانی اجتماعی	مطالعات پیمایش ملی خانواده	۰	۱۰۷۷۴	۱۰۰	پروژه	۱	۱۰۷۷۴

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش | **شماره مسلسل: ۱۷۳۴۳**

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور ۳۶. بودجه حوزه زنان و خانواده

نام دفتر: مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه زنان، خانواده و جوانان)

تهیه و تدوین‌کنندگان: اکرم باجلان، ریحانه رحمانی‌پور

ناظران علمی: اسماعیل نوده‌فراهانی، مسعود فیاضی

ویراستار تخصصی: ـــــ

ویراستار ادبی: ـــــ

واژه‌های کلیدی:

۱. زنان و خانواده

۲. لایحه بودجه سال ۱۴۰۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۰/۱۶